

194

CATALUNYA

REVISTA D
INFORMACIO

EXPANSIO
CATALANA

Res tan caracteristic dins el comerç català com els mercats setmanals i entre aquests, cap altre que tingui un marc més adient que el que té lloc tots els dilluns de l'any a Torroella de Montgrí i en especial a la seva antiga plaça rodejada d'arcades.

(Dibuix de Lluís Macaya)

MAIG
1931
50 cts.

2
91

173

RECEPTORS de RADIO

En iniciar-se la temporada del Colón, plau-nos d'invitar a la nostra clientela que examini, en la casa central o sucursals, els últims models de les més acreditades marques de receptors de radio.

Les modificacions introduïdes aquest any assenyalen progressos importants: maneig més simple, perfecta localització de les estacions, recepció fidel y nítida.

Tots els models en exhibició estan en venda i poden ésser adquirits al comptat o be en quotes mensuals.

Compañía
HISPANO-AMERICANA de ELECTRICIDAD
CHADE

Rafael Valls
ADVOCAT

Diagonal Sáenz Peña 628, 2º.
U. T. 38, Mayo 8898

"EL RUBI"

Fundado en el año 1892

TALLER DE LAVADO Y PLANCHADO

TACUARI 411

Buenos Aires

**TALLERES GRAFICOS
"DAMIANO"**

ZEA & TEJERO

Revistes, Catàlegs, Bicromies,
Tricromies, Treballs comercials
en general. — Impresora de
"CATALUNYA".

CORRIENTES 439

U. T. 31, Retiro 2952

"La Casa de los Tornillos"

ALUMINIO, BRONCE, COBRE, ESTAO
EN CHAPAS, BARRAS, CASOS, ETC.
Tornillos de Hierro y Bronce para Metales, Alambres de Acero, Escareadores y Calisuares. Piedras Esmeril, Arandelas Grover, Bujes, Pernos, Boudas y demás artefactos del ramo.

BULONES, TORNILLOS y TUERCAS de ACERO para CAMIONES OMNIBUS y AUTOS Norteamericanos, Ingleses y Europeos

Todo lo necesario para

AGUJEREAR, ROSCAR y RECTIFICAR

SABIMIENTO 1599

esquina

MONTEVIDEO

U. T. 38 Mayo 1353

JUAN RUSSINYOL

BUENOS AIRES

Coop. T. Central 1290

La Panificadora "EL MORTERO"

Panaderies, Confiteries, Pasticeries

— de —

FABRE I MONTSERRAT

Casa central:

SAN JUAN 1269-71 — B. AIRES
U. T. 23, B. Orden 7097—C. T. 131, Sud

Casa a Bernal: Zapiola 52 al 60
U. T. 171, Bernal — C. T. 86, Quilmes

SUCURSALS:

9 de Julio 87 — C. T. 6, Quilmes
Crámer 285

Casa a Quilmes:

Rivadavia 349, cantonada Mitre
U. T. 192, Quilmes

Sucursal a Wilda.:

Av. San Martín 5561

Repartim a domicili matí i tarda

LLIBRES

DIARIS I REVISTES

Publicacions Catalanes

H. VILA I VALLÈS

NOVETAT EXTRAORDINARIA

CATALUNYA
DESCOBRIDORA D'AMERICA

per R. Carreras i Valls

Val. . . . \$ 8.50

correu \$ 0.25

DONATO ALVAREZ 2652 - Buenos Aires

Representant a Rosari - CONRAD TORRA - Rioja 1839

REDACTOR-EN-CAP

R. ESCARRA

DIRECTOR

LL. MACAYA

SECRETARI

J. GRAU ELIES

PUBLICACIÓ MENSUAL CATALANA DE BUENOS AIRES - ALSINA 429 - MAIG 1931

REFLEXOS

PER JORDI D'ARGENT

L' — Fa vint-i-cinc anys. Els catalans no l'oblidaran mai la data del diumenge 20 de maig de 1906, la diada d'aquella enorme Festa de l'Homenatge als parlamentaris que combateren la llei malastruga, l'anomenada Llei de Jurisdiccions, que durant un quart de segle ha tingut vexada i amordassada l'ànima catalana. Aquella tarda de primavera, plena de sol, una gentada de més de duescentes mil persones va desfilar, blandant banderes innumbrables, pel Saló de Sant Joan, davant la tribuna ocupada pels diputats que s'oposaren a la llei tirànica. Fou un acte gegantí, un dels actes civils més impressionants que s'hagin vist a Europa, i revelador del camí polític insospitable que havia fet el nostre poble. A la manifestació hi havia persones de totes les escoles i de totes les tendències, d'origens diversos i d'opinions polítiques contràries. Hi havia, però, per damunt de tot, la bandera catalana, i aquesta bandera era allora el símbol i la força de l'acte. "En aquestes hores incomparables—escrigué l'endemà Prat de la Riba — l'home, anorreat, no troba dintre seu paraules ni pensaments que arribin a igualar la grandiositat de l'espectacle que contempla, i rendit davant de la meravella nega al pervenir, al desconegut el poder de jamai més superar-lo ni igualar-lo". Paraules llavors d'una exactitud admirable davant d'allò que semblava — i ho era — talment un miracle: el miracle de l'unitat catalana.

Aquell dia va iniciar-se el moviment impetuós, incontenible, del poble català per tal d'assolir

la brillantíssima victòria electoral del 21 d'abril de 1907, en la qual Solidaritat Catalana va copar 42 actes de diputat, de les 44 que corresponien a Catalunya. Fou un vertader alçament dels catalans, l'alçament cívic i patriòtic que Joan Maragall va cantar amb frases inflamades d'entusiasme i de poesia, quan el descrivia així:

"Vina-ho a veure — m'ha dit l'amic, — és una cosa que mai s'ha vist ni potser es tornarà a veure mai més. La gent va de poble en poble a grans corrues; els del camp acudeixen el poblat amb les dones i els fills, els dels reconcs de muntanya ho senten dir i també en volen la seva part: tothom la vol la paraula redemptora; i els que tenen el do de vibrar-la vivament, van de poble en poble, desitjats com els que fan miracles, rebuts com triomfadors, escoltats com apòstols i convertint a gentades totes en pes, el mateix que feien el taumaturgs de l'Edat Mitjana.

"Solidaritat!... Solidaritat és la terra, ho sentis? És la terra que s'alça en els seus homes. No has sentit mai dir allò de: *Si tal cosa succeís fins les pedres s'alçarien?* Dons ara som en això: que les pedres s'alceen; que cada home és un tros de la terra nadiua amb cara i ulls i esperit i braç; i la terra no és carlina, ni republicans, ni monàrquics, sinó que és ella mateixa, que crida, que vol son esperit propi per a regir-se; i ho crida en tots els seus fills, republicans, monàrquics, revolucionaris, conservadors,

pagesos, ciutadans, blancs i negres, rics i pobres. I mentre duri el crit de la terra no hi ha pobres, ni rics, ni ciutats, ni pagesies, ni partits, ni res més sobre d'ella que un gran afany d'acallar-la i satisfèr-la...". "No és un montón, senyor Maurra, amb la companyia. Que no ho veu? És un alçament!...".

Si Prat de la Riba i Maragall visquessin encara i poguessin veure aquest altre Alçament del nostre poble, iniciat el 14 d'abril d'enguany! Amb quina joia trasbalsada el seu seny i el seu cor i la seva paraula s'associarien a l'alba radiosa de la llibertat de Catalunya, que majestuosament ascendeix ja amb gest triomfant vers la migdiada apoteòsica de la plenitud nacional!

SUMARI

Reflexos, per Jordi d'Argent. — Els catalans pel mon. — Opinions d'altri, per R. Pérez de Ayala. — Llibres, llibres, llibres, per Joan Torrendell. — El Jardí amb una flor, per J. Grau Elies. — Segimon Torradabella. — Jornadas històriques. — A l'entorn de la República. — Actualitats gràfiques. — Petites cròniques, per A. Garrell. — Gloses, per Xixu. — El Pirineu Català. — Figols. — Un Sant no oficial. — La fira de Sant Ponç. — El Poble de Rupi. — Les Pintures de Josep Ariet. — El Palau Episcopal de Barcelona. — Solidaritat Catalana. — L'Amor dintre els gratacels, per M. Bandranas Palà. — Glossari de l'Hora Catalana, per J. Mas de Flix. — Sant Sadurní d'Anoia. — Noticiari de Catalunya. — Portada, per Lluís Macaya.

B.P. de Soria

61116487
D-2 23091

ELS CATALANS PEL MON

DE PARIS ESTANT

“Terra baixa” a l’Opera de Monte Carlo.
—Claret i Gargallo a la Galeria Bernheim.
—La Casa de Catalunya

LA premsa de París—sobretot la premsa de certa distinció — dedica especial atenció a les manifestacions socials i artístiques que tenen lloc, a l’hivern i a la primavera, a la Costa Brava. No fa gaires dies que un d’aquests diaris, en parlar de la temporada musical de Monte-Carlo, donava a una de les seves informacions teatrals aquest títol: “La création de Terra Baixa”. I es referia a la representació que s’ha donat, al teatre de l’Opera de Monte-Carlo, del drama líric del mestre Eugeni d’Albert sobre el llibre del nostre Angel Guimerà.

I en donar compte d’aquesta representació, el diari en qüestió afirmava que es tracta d’una “obra robustament construïda, per la qual passa l’alè dels cims i on hom retroba l’aspror de la natura catalana”, i afegeix després que, tot i essent terrible per l’anèdota dramàtica que il·lustra, la música d’Eugeni d’Albert “no es nega pas a les dolceses de la melodia”, havent-hi hagut “pàgines d’amor que han estat aclamades”.

L’obra fou dirigida per M. R. Gumbourg.

□ □ □

A la Galeria “Bernheim jeune” s’acaba d’obrir una important exposició d’art modern, que respon al títol de “Vint-i-cinc pintor i cinc escultors”. Passariem en silenci aquesta manifestació, car ens és impossible de seguir totes les similars que te-

nen lloc a París, però ens cal assenyalar que dels cinc escultors que comprèn aquest nou “saló”, dos són catalans: Claret i Gargallo. Els trenta artistes que trobem aplegats ací són la flor i nata de l’art de París, millor dit: la flor i nata de l’escuma de l’Art a seques... I hi trobem dos catalans, els quals, amb llurs obres, assoleixen nous llorers per a l’art de la terra; dos artistes de pregona catalanitat, a desgrat de llur modernisme.

Diguem, per a cloure aquesta nota, que entre els vint-i-cinc pintors hi ha aquest famós Picasso que tanta tinta ha fet esmerçar i que tanta en farà esmerçar encara...

□ □ □

Tingué lloc, a la Sala de les “Sociétés Savantes”, el segon sopar artístic de la Casa de Catalunya, de París. Una nombrosa i selecta assistència respongué a la crida de la nostra entitat.

Recordem, entre altres, els senyors Pau Planes, Pere Guilanyà, Isern i Alié, Casanelles, Calzina, Jaume Vidal, Joan Font, Enric Fontbernat i senyora, Jaume Gascón, Duran i Camps, Adolphe de Falgairolle, A. Cugat, Salvador Llobet, Pere Ferrer, Castelucho, Puig-Peiró, Ravetllat, Tusquelles, Pere Creixams, Solsona, Sabater i Vidiella. L’escultor Josep Clarà, absent de París, s’hi adherí, per lletra.

En el transcurs d’aquest sopar, que fou animadíssim, es debateren temes importants que interessaven especialment el renom artístic de Catalunya a l’estranger, i s’acordà —entre altres coses de palesa importància — nomenar una comissió composta de sis membres, per tal d’organitzar, enguany, una exposició d’artistes catalans a París.

Cataluña. Así lo reconocen Part de la Riba, en su libro (actual biblia de los catalanistas) “La nacionalidad catalana” y Cambó, en su reciente obra “Por la concordia”. Sólo que estos dos eminentes políticos aducen este hecho incontrovertible como demostración de la fortaleza y vitalidad de lo que ahora se llama “el hecho diferencial catalán”, y hasta hace poco algunos catalanes denominaban “el hecho biológico”, imaginando que esto de la biología otorgaba al problema regional un fundamento invulnerable (aun quedan algunos rezagados que esgrimen el hecho biológico). En puridad y empleando la mayor precisión histórica, el problema catalán, como problema político español, se define (pues no hay problema hasta que se define; antes de ser definido no es problema, sino conflicto; pero en Cataluña no ha existido el conflicto político con antelación a la definición del problema, sino al revés); digo que se define en las postrimerías del siglo XIX. Su definidor auténtico es Prat de la Riba. Ahora bien: el razonamiento de Prat de la Riba y Cambó es el siguiente: ¿qué fortaleza y vitalidad no tendrá el hecho diferencial catalán cuando a pesar de haber en apariencia asimilado España a Cataluña durante dos siglos, sin embargo, al cabo de ellos surge el problema más claro y más agudo que nunca?

LOS PROBLEMAS LOS CREAN LOS INTELECTUALES

A esto, la mentalidad temeraria y coactiva, la política ininteligente y la psique propia del sargento, todos adunados, replican: demostración de que no hay problema, o bien se trata de un falso y artificioso problema, que se resolvería expeditivamente con autoridad y energía. Quienes hayan leído mis anteriores ensayos acerca de este asunto saben que mi punto de vista es justamente contrario y el único inteligente (no porque yo lo aplique acertadamente sino porque sostengo que lo único que cabe aplicar en casos tales es la inteligencia). Repito que todo problema lo crean los intelectuales. Un problema no es otra cosa que la manifestación específica del operar de la inteligencia. Y como planteados por la inteligencia, los problemas no puede resolverlos sino la inteligencia.

Por lo tanto, el hecho de que los intelectuales catalanes hayan creado, hace cosa de tres décadas, el problema catalán no demuestra que este problema sea caprichoso, falso y artificial, sino que, por el contrario, posee la condición primordial para ser un verdadero un genuino problema. Desde luego que no todos los problemas planteados por la inteligencia son verdaderos problemas, pues en tal caso la inteligencia humana sería infalible e incapaz de error. La inteligencia cae en error con frecuencia; pero el error lo reconoce y corrige la inteligencia misma. No dispone la inteligencia de otro método para llegar a la verdad si-

(Segueix a la pág. 27)

OPINIONS D’ALTRI FRATERNIDAD INTELLECTUAL

ECLIPSE CATALAN Y ORTO DEL PROBLEMA

En todo el siglo XVIII español, bajo los Borbones, existe una perfecta unidad de cultura intelectual (cultura superior, desconectada y aun despectiva, de la cultura popular) entre Cataluña y el resto de España. Tan consumada es la tal unidad, que esta diferenciación o contraposición nominalista de que acabo de valerme (a saber: Cataluña y el resto de España) resulta arbitraria y prepóstera. En el siglo XVIII Cataluña desaparece totalmente. Quiero decir: Cataluña es una de tantas regiones españolas (provincia, la llama Prat de la Riba) diferenciada, sin duda, en cuanto a lo adjetivo del tipismo comarcal: trajes, costumbres rurales y populares, habla, et-

cétera, etc. (ni más ni menos que Valencia, Asturias, Galicia, Extremadura, aun la propia Andalucía, y no digamos Vasconia, que mantenía fueros políticos autónomos, cosa que Cataluña había perdido por entonces); pero, cabalmente, irreprochablemente fundida con la unidad de espíritu y de cultura hispánicos. Se llegó a eliminar espontáneamente por parte de Cataluña hasta la más leve tendencia o proclividad centrífuga. La cultura catalana (si es lícito hablar de cultura catalana en aquella época; más propio sería decir los catalanes cultos de entonces) halla su modo natural de expresión en el idioma castellano. Las clases altas de la sociedad catalana se acomodan, con amoroso escrúpulo y aún con orgullo, al tono y usanza cortesanos de Madrid y prescinden del habla vernácula en el círculo familiar. Dejé, pues, de existir

LLIBRES, LLIBRES, LLIBRES!

LA RAÇA

EN un doble sentit és important i fins diré admirable, l'obra que ens acaba d'oferir el senyor Rossell i Vilar: per la seva finalitat i per la seva estructuració. Tenim des d'ara enriquida la bibliografia catalana amb un estudi d'estricta originalitat: pretén establir una teoria científica sobre les races, base de tota cultura; i resol el seu propòsit, encertat o no, amb un llibre notabilíssim, de coneixements abundants, d'argumentació atapeïda i d'estil vigorós, que es fa llegir amb desig i àdhuc apassionadament.

En Rossell i Vilar ha escrit la seva obra amb l'intent de fixar una base sòlida a la vida orgànica de les nacions, que no ha d'ésser la força, la conquesta, l'imperialisme, ni la religió, ni la llengua, sinó fatalment la raça — no la raça dels polítics, juristes, historiadors i antropòlegs—; aquella que constitueix el conjunt d'homes d'igual mentalitat i de gestos comuns. Fòra d'aquest concepte, tots els altres sotmeten el problema constitucional de les nacions a una subjectivitat arbitrària que canvia segons els esforços intel·lectuals dels pensadors de cada època. Cal trobar una base científica que sigui vera en el pretèrit, en el present i que tingui garanties de durada; "una base fixa, d'estabilitat perenne, eterna, en el sentit que humanament es pot donar a aquests mots".

Es el tema de la segona part del llibre, o sigui, de establir el concepte de la raça dins la ciència que s'ha de dir raciologia i que conté l'estudi dels orígens, formació, conservació, adulteració, millora i reconstitució de les races. Per aquest camí l'autor arriba a la conclusió que la diferència essencial entre els humans consisteix en la diversitat de llur sentiment, de llur mentalitat, que fixen i transmeten la manera especial de cada un, i que només produeix cultura, una cultura, la raça. "La població mestissa, desraçada o sense una raça preponderant, és un ermot cultural... Per tal que una collectivitat pugui donar tot el rendiment de què és capaç, necessita trobar-se en estat de puresa racial i en funció productiva".

La mentalitat, diu l'autor, és el caràcter primari de les races, i la manifestació principal d'aquest caràcter és la cultura. És distinta en cada una de les races; totes ne tenen, fins les més rudimentàries. Per çó, per ésser element universal i ben particular, Rossell i Vilar fixa la mentalitat com a caràcter bàsic de distinció dins la raciologia, apart dels caràcters secundaris. Totes les altres definicions han fet fallida. Sols la intel·ligència accentua la caracterització de l'home, de la collectivitat. La mentalitat està per damunt de la diversitat dels caràcters morfològics.

Allà on trobeu una cultura pròpia, hi ha per força una raça. Vice-versa també: on hagiu descobert una raça, hi ha, hi ha hagut o hi haurà, si consegueix la seva puresa, una cultura. La nostra n'és un exemple. "Els homes d'aquesta raça tenen uns caràcters morfològics que els antropòlegs no han denunciat; una vida particular que els sociòlegs no han sabut veure; unes aspiracions que els polítics no han entrellucat, o que senzillament han negat... I bé: malgrat totes les aparences negatives, malgrat totes les raons que puguin donar antropòlegs, sociòlegs, historiadors, polítics, economistes, geògrafs, la raça catalana existeix... L'àrea geogràfica de la raça catalana ocupa el Llemosí, part de Gúiena, Gasconya, Comtat de Foix, Llenguadoc, Alver-

nia, Provença, Comtat Venasí, Comtat de Niça, Rosselló, Principat o Catalunya estricta, Andorra, zona pirenenca i part del baix Aragó, València, una part de Múrcia i Balears".

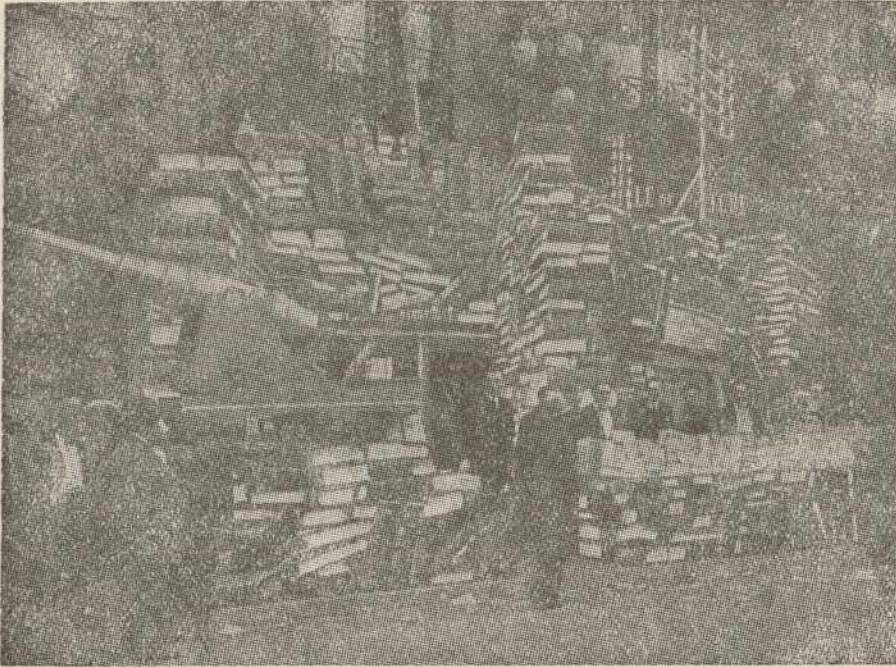
De tot aquest conjunt de pobles, per què l'autor ne diu català? El fet obeeix a "que entre tots el components, una part de la regió del Principat és la que ha manifestat amb més persistència la diferenciació, la regió que més homogeneïtat presenta entre tots els components, la regió més irreductible a les influències exòtiques, i, en fi, la que ha donat una cultura pròpia en els darrers períodes ja força evolucionats de la prehistòria, cosa que es repeteix a l'Edat Mitjana i que modernament ha estat la primera a renèixer".

Per contracop — ja som a la quarta part del llibre — Rossell i Vilar assenyala un altre exemple de collectivitat desraça-

da, que, no obstant totes les aparences de gran poble, no té produïda gota de cultura: Roma, amb una història de més de mil anys. Tota ella no produí més que política zoològica o imperialista. I això és el senyal del seu desraçament. "Durant llargs segles — diu l'autor com resum d'un eruditíssim capítol — la ciutat de Roma tingué les condicions òptimes externes per a crear cultura: llibertat política i riquesa; però Roma no pogué produir-la perquè era collectivitat desraçada. Ben prop de Roma, al cap d'algunes centenes d'anys d'haver desaparegut l'Imperi Romà, es constituïren unes petites repúbliques de base racial. Cada una d'aquestes repúbliques donà més homes a la cultura en el sol temps de quatre generacions, que en una dotzena de segles la funesta Roma i les innombrables races per ella sotmeses".

Més encara. El Continent americà ofereix un exemple definitiu, com a prova del principi racial: només les races poden produir cultura. Ni l'Amèrica de llengua anglesa, ni la de parla espanyola i portuguesa, mestissades totes dues, no han produït cap cultura; no són més que centres de civilització i ambicions imperialistes. Cap d'aqueixes repúbliques del Centre i del Sud — observa el nostre autor — una vegada assolida l'independència política, "no s'estremí de goig, com el que sentiren, en quedar alliberades per la guerra europea, moltes races opresses. Aqueixes, en renèixer a la vida política, s'afanyaren a treballar llur mentalitat i euitaren a donar eixida a les valors morals que posseïen. En aquestes nacions de nova formació era tot un cos orgànic que renaixia, i hom no sabia pas què admirar més, si l'alegria de disfrutar finalment la independència o l'afany de l'organització de totes les forces del país, o la febre creadora de cultura, o el poderós optimisme que les envaïa. Les repúbliques americanes no donaren pas aquesta impressió. En el centenar d'anys que porten d'independència, les més avençades, excepte Mèxic, s'han coneretat a ésser bones clientes de la civilització, a adquirir l'utilitat més modern o a transplantar l'organització social més perfecta. Però, aquestes collectivitats desraçades, amb què han contribuït a la cultura? La independència no els ha servit per altra cosa que per a fer política en l'única manera que poden realitzar-la les collectivitats desraçades imperialísticament. Totes aquestes repúbliques, si llurs races autòctones no es desvetllen com a Mèxic, són condemnades fatalment a l'imperialisme, i els productes que donin, hauran d'ésser imperialistes".

Conclusió: la finalitat de les races és la creació de cultura; la cultura, un cop creada, passa a la mar comuna de la civilització, i és d'aquesta que, en recom-

Parada de llibres de la llibreria de Antoni López

pensa, la raça en rep els estímuls; la raça és l'única valor, perenne i eficaç per a la constitució definitiva de les nacions o Unitats, com prefereix dir-ne l'autor.

Aquesta tesi que exposa i propugna Rossell i Vilar, tindrà o no fonament dins la realitat. És evident que sorgeix a la discussió dels homes flanquejada d'objeccions ja conegudes per les obres anteriorment escrites que pretenen assignar a les races altres característiques, i de divergències que forçosament oposaran tots els pensadors que rebutgen el principi materialista com a únic motor de l'evolució humana. Els espiritualistes recordaran que les diferències de mentalitat no són purament biològiques, sinó també idealitats que comporten la configuració evolutiva d'uns conjunts socials de fesomia homogènia.

Emperò, sigui el que vulguin els enteniments especialitzats en la matèria, és cosa patent que l'obra de Rossell i Vilar té una vigoria cerebral, una categoria de sabí, una força dialèctica, veritablement excepcionals, a Catalunya i a tot arreu. Llibres d'aquest gruix no en poden sortir sovint. Son la tasca llarga i pacient de la vida d'un estudiós. Si no escrigués altra cosa, ja hauria complert una missió insigne d'home de ciència. La crítica solvent li haurà de retribuir homenatge d'admiració, exaltant o contradint l'obra eminent de l'il·lustre català.

J. TORRENDELL.

LA DIADA DEL LLIBRE

Barcelona, 24 d'abril.

L'animació de la festa—

La diada del llibreenguany ha assolit un esclat extraordinari també, barrejada amb la gran festa del patró de Catalunya, que no li ha llevat esplendor; l'una i l'altra, en certa manera, s'han completat.

Ahí al matí a les primeres hores ja la ciutat oferia un aspecte de joia desusada;

l'aire era vibrant d'un batec primaveral i d'un batec de banderes que voleiaven graciosament i majestuosament. La gent va sortir de casa amb l'esperit tonificant i optimista. L'expressió d'acontentament i de satisfacció era visible a totes les cares. Mentrestant, llibreros i quioscos de periòdics feien els darrers preparatius; parades de llibres innumbrables emplenaven voreres i passeigs. Les últimes novetats s'arreglaven al costat d'aquelles altres obres fonamentals que no passen mai, que sempre són novetats. La dependència, duplicada i triplicada i tot, ja estava a punt.

La venda comença bé—

A les primeres hores del matí es veié ja la presència d'un nombrós públic que volia encetar la diada del llibre amb alguna adquisició. Els *matiners* van donar una nota especialment simpàtica a la festa. Alguns, que se n'anaven a passar el dia a fora, no volgueren deixar Barcelona sense la prèvia adquisició d'algún llibre que tal vegada durant el mateix viatge deuen haver llegit.

Molts llibres nous—

enguany, per a la diada del llibre, han sortit molts llibres nous. Recordem-ne alguns, només. Per exemple: "La República Catalana", d'Alfons Maseres; "34 regles per a escriure correctament en llengua catalana", per R. Folch i Capdevila; "El tresor artístic de Catalunya". La capella de Sant Jordi al Palau de la Generalitat", per Joaquim Folch i Torres; "El cant en la llunyania", poemes de Joan Malagrida; "Tot cendra", de Pere Salom i Morera; "Carnet d'un esquiador", de Josep M. Guilerà; "La llengua catalana", d'Ivon l'Escop; "Victor", novel·la d'A. Esclasans; "De mort a vida", de Ramon Serra i Toneu; "Estances", poemes de Carles Riba; "La lliçó de la Dictadura",

de Lluís Nicolau d'Olwer; "Nits de Barcelona", de Josep M. Planes; "L'art de la caricatura", de Feliu Elies; "Confessions", de St. Agustí, traducció del canonge Llovera; "Paradis", de Tomàs Garcès; "Vida, obra i anècdotes d'En Santiago Rossinyol", de Jaume Passarell; "Magda", de Joan Mínguez; "Els joves" de Rafael Campalans; etc., etc.

Com poden veure, la mena de llibres que han sortit al volt de la diada, és diversa. No predomina un gènere determinat, sinó que hi ha diferents gèneres, a posta per a satisfer els diferents gustos i aficions.

A la llibreria Puig—

Per a copsar les primeres impressions, ens adrecem a la llibreria Puig, de la plaça Nova. És la conegudíssima llibreria, acreditada de tants anys, i que és el centre de les subscripcions més importants d'obres, revistes i periòdics d'Espanya i de l'estranger.

La llibreria Puig de la Plaça Nova, situada al rovell de l'ou de Barcelona, és l'observatori més adient per a una diada com la del llibre.

Així, hi establím el nostre punt principal de reunió i d'allí observem la trajectòria de la diada. El lloc és avinent i és, alhora, deliciós, pel seu barcelonisme i perquè en ell pot dir-se que es concentra el batec de la diada, amb el resplendor de tantes banderes catalanes, que omplenen l'espai de colors vives d'or i grana.

Per anar a la llibreria Puig passem pel carrer de la Portaferrixa i carrer de Boters. Potser ha estat el trajecte més bell i animat de Barcelona; i en dir això no voldríem pas de cap manera fer desmerèixer altres indrets de la ciutat caríssims. Aquest camí que mena a la llibreria Puig oferia un aspecte de vivacitat i de color extraordinaris, i l'espectacle de la Plaça Nova ho coronava admirablement. A tocar mateix del nostre quarter general d'operacions teníem l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, amb la seva balconada magnífica, tota endomassada de drap barrat, fent encara de marc a una gloriosa i gran bandera catalana. No podíem tenir un veïnat millor.

Saludem al senyor Puig i Alfonso, qui domina, amb la seva egrègia figura de benemèrit barceloní, l'esclat de la Diada. Dins de la llibreria ja no es pot donar un pas. Per la banda de fora trobem també un formiguer de gent, que estira llibres de tota mena, constantment. Unes parades ricament proveïdes i uns aparadors suplementaris, disposats amb molt de gust, mostren el bé de Déu de fons de llibreria que és la riquesa de l'organització d'aquest establiment.

Parlem amb el senyor Puig i Alfonso.

—Què us sembla la diada?

—Per ara es presenta animada—ens respon. — Vos mateix podeu veure-ho.

—Sera la intensitat de l'última celebració?

—En general, sí. No sé si les circumstàncies de la transformació del règim i d'escarre's la festa de Sant Jordi, poden haver estat causa de competència a la Diada del Llibre. Suposo que l'atenció abassegada per aquests dos fets pot haver fet minvar, tal vegada, un xic l'atenció que abans s'adreçava tota al llibre; però les impressions són que no s'hi coneix d'una manera sensible. Ara quant a mi, puc dir-vos que preveig que la concurrència sobrepujarà la d'anys anteriors, donat el gran trànsit que per aquests indrets provoca precisament la festa de Sant Jordi.

Es venen moltes de gramàtiques i diccionaris—

Després de canviar aquestes impressions de salutació amb en Puig i Alfonso, ens arribarem al Palau de la Generalitat a visitar la capella de Sant Jordi i la fira de les roses. Donava gust de barrejar-se i confondre's amb aquella multitud arremorada que omplia aquells carrers. De tornada de la nostra visita a Sant Jordi, férem cap un altre cop a la llibreria Puig.

—Com va? — tornem a preguntar-li.

—La gent es recorda de Sant Jordi i no s'oblida del llibre— ens ha dit.

—Què és el que té més tendència de vendre's?

—Es vent bastant de tot. Les preferències no assenyalen un títol determinat. Però el que he notat es que hi ha una demanadissa considerable de gramàtiques catalanes i diccionaris de la nostra llengua. Pompeu Fabra és innegablement un cap-de-brot de la diada d'enguany. La gent vol aprendre bé la nostra llengua. He notat— ens afegeix — que l'adquisició de gramàtiques és feta no sols per particulars sinó també per representants de col·legis. La llengua catalana va penetrant als col·legis amb tots els honors. En bona part, és degut a la campanya de la Protectora de l'Ensenyança Catalana... També — afegeix — es venen bastantes obres d'història. Mireu, ara mateix acabem de despatxar la "Història Nacional de Catalunya", de Rovira i Virgili, per al Gremi de Serrallers.

—Felicitem-nos-en, don Francese.

—Sí; fa de bon constatar.

Per altres llibreries—

Anotades aquestes impressions, ens decidírem a veure altres llibreries de la nostra ciutat. No podem donar l'abast. Sovint no podem anar tan depressa com voldríem, per les aglomeracions que trobem arreu. El nostre goig creix a cada nova llibreria que veiem, que són com altres tants ruscos brunzents.

La llibreria Ariel, a la plaça de la Cucurulla, sota els domassos magnífics de la Lliga Regionalista, ofereix una bella parada.

A la Portaferrixa pengen els cartells de la llibreria Subirana, amb els dibuixos d'en Ros, graciosos, que fan deturar als viants. Veiem en Portilla; d'un tros lluny ja ens diu: "Va be; la diada d'enguany també es presenta molt animada". Després canviem impressions i notem, durant l'estona, que som a la llibreria Subirana, l'èxit d'obres catalanes noves i no noves.

A mitjan carrer de Petritxol hi ha com una enramada de drap barrat que fa una mena d'entolda. Assenyalen el punt on es troben la Políglota i la llibreria de la Sala Parés. Parlem una estona amb en Duran i amb l'Argimon. Anotem la marxa nodrida de la diada. Endavant!

Sortim a la Rambla. Aquest passeig de la ciutat se'ns presenta amb les millors galeries de les grans festes. Van plenes de gom a gom. Són molts els qui porten el paquetet de llibres. Entre aquests, observem militars que tampoc no han mancat a la diada. A les balconades cabdals i als cims més destacats dels edificis oneja la nostra bandera. Les floristes han guarnit llurs llocs amb més profusió encara que els altres dies.

El pla de la Boqueria és un formiguer. Les quatre barres al cim del Liceu assenyalen la vibració d'aquell tros de ciutat de vida tan intensa.

Veiem els llocs que a la Rambla ha instal·lat la Llibreria Verdager. Hi ha el popular i selecte, i el despatx de llibres no para. Saludem la llibreria centenària, tan rica en fons d'obres catalanes.

Rambla amunt, assenyalen altres llocs de llibres. Trobem al de la llibreria Pompeia, amb un estoc important de les obres de les Edicions Proa, damunt del qual es veia un veler gentil.

També posa una nodrida parada "El Siglo", amb moltes menes de llibres Així mateix veiem les parades de la llibreria Villan, molt concorregudes.

A la plaça de Catalunya, una gernació nombrosa assenyalen el punt on es troba la llibreria Catalònia, que ha disposat un vast stand, classificat per obres, al mig del qual es dreçava un monument a Sant Jordi, projecte de Fontanals. Les impressions que ens dona en Cruset són plenament optimistes.

Unes quantes passes més avall, la casa Gallach muntà un empostissat elegant amb les obres de les seves col·leccions.

Ens arribem a la llibreria Hereus de la Vidua Pla, arxiseular, honor de Barcelona. Ens veiem amb el seu director senyor Dalmases, amb el qual comentem el descabdellament de la diada. Passar una estona als Hereus de la Vidua Pla admirant la seva producció, furgant en la seva tradició suculentíssima, és sempre un gaudi pur. El senyor Dalmases es mostra satisfet i no deixem de parlar, naturalment, de l'obra del temple de la Sagrada Família, les publicacions relatives a la qual són vivament sol·licitades.

La llibreria de Feliu i Susanna, de la

Ronda; la llibreria de les Galeries Layetanes, que regenta la Vidua de Salvat Passeit, tenen un contingent nombrós de visitants. A l'altre cantó, la popular llibreria Bonavia també rep nombroses demandes.

Després de visitar la llibreria Americana, on en Vinyes ens mostra les obres de més venda, literatura, gramàtica i llibres per a la mainada, anem a passar una bella estrona pel carrer de Pelayo. Anotem la llibreria Bastinos que esten sobre la vorera ampla un rafal amable, simpàtic; sota d'ell tenim ocasió de veure la nodrida demanda de llibres, sobretot escolars. La llibreria Ribot mostra una parada de força gust, amb l'òliba simbòlica de Minerva i uns volums monumentals, que mostren al llom els noms de Verdager, Guimerà, Cervantes, Shakespeare i Dant.

Assenyalen de la rambla de Catalunya la bella parada de Segimon Rovira i la llibreria Nacional i Extranjera.

A la ronda de la Universitat, assenyalen la llibreria Castells, de producció escolar també, força concorreguda. La llibreria Bose, rica en tons, amb obres d'estudis polítics i científics, i la llibreria Barcelona, de la C. I. A. P., on es congreguen nombrosos intel·lectuals i públic divers que és servit en tota mena de demandes.

No manca tampoc la parada de l'Espasa-Calpe, amb la seva Enciclopèdia famosa i les seves col·leccions estimables, que han estat singularment sol·licitades.

També l'Editorial Joventut féu un bon paper, i durant tot el dia no paraven de despatxar obres dels seus nombrosos títols, que són dels que tenen més acceptació dins de la llibreria en general...

La venda a migdia—

La venda assolí un dels seus graus màxims pels volts de migdia. La concurrència era molt nodrida per tot. La dependència apenes donava l'abast. Aquest punt àlgid durà fins a les tres, quarts de quatre.

En caure la tarda—

En començar a caure la tarda, l'animació, que es mantingué durant tot el dia, es fa un altre cop més intensa. Els carrers bullen de gent. Les banderes es balancegen al sol ponent. Els altaveus deixen anar per tot les notes de les cançons catalanes i sardanes més populars i de la Marsellesa.

La diada ha estat cordial i subrellada amb satisfacció per totes les llibreries.

Les darreres impressions de la jornada—

Durant tot cap al tard, vespre i primeres hores de la nit, la venda a totes les llibreries en general va ésser nodridíssima; es va accentuar, encara un altre cop, a les darreres hores l'afluència de gent.

EL JARDI AMB UNA FLOR

(L'escena en una estança de proporcions més aviat petites. Hi ha tot allò que fa comfortable el viure d'una noia que sap els secrets de l'amor).

PERSONATGES

ALÍCIA, la noia que pot, en un sol gest que faci, trasbalsar de dalt a baix la còrpora humana més ben trempada. Es, però, tan dolça en el tracte, que mai no arriba a les actituds inversemblants.

Ricard, el seu amador, un home que passa la vida de joventut amb els ulls fets, tot moment, en la seva Alcía, que ja ha arribat als replecs més pregons del seu cor.

ALÍCIA.—Avui, Ricard, tu has vingut una mica tard... Cada vegada et tornes més estrany... Per què no em fas cas?...

RICARD (que encara s'asseca el suor del front).—Bah, dona!... Un hom no pot dir mai que serà a casa a una hora convinguda. Afigura't que un amic de l'infància t'invita a fer petar la xerrada...

ALÍCIA (que s'ha apropat a Ricard plena de moixaina).—Sí, però, aquest amic, sembla un bolet: ja fa cosa de dos mesos que et vals d'ell per excusar-te. Arribaré a creure que tot és una evasiva per a no venir a casa d'hora... Aquest amic em fa l'efecte que t'és massa oportú...

RICARD.—Vaja, petita!... No comprens que els afers...

ALÍCIA.—Es que, Ricard, tu, d'ençà que has ingressat a aquesta casa, perds molts dels hàbits que jo t'havia fet adquirir... No creguis: no puc renunciar-hi al meu treball de persuació...

RICARD.—Veus? Això, Alcía, em ve d'una manera encertada!

ALÍCIA.—No és que jo pretengui que siguis a casa a les quatre de la tarda... Però, al menys, que quan sigui fosc estiguis al meu costat...

RICARD (comprensiu).—La teva dèria ja sé quina és...

ALÍCIA.—Potser encara et creuràs que sóc egoïsta?... Jo voldria que tu fossis al meu lloc...

RICARD.—Ningú no diu tant...

ALÍCIA.—Però tu, sigui com sigui, fas la teva... Es a dir: voldria que, fet i fet, ho fessis bé.

RICARD.—Tu, Alcía, d'una cosa que no té sinó una importància relativa en formes castells. (Somrient) Jo crec que això t'ho prens malament...

ALÍCIA.—No és d'ara que he notat el teu refredament, no et pensis... Fa més d'un any que fas el que vols. Jo, pobra de mi, no puc obligar-te a què canviïs la manera de comportar-te... A fi de comptes, tu, fins a cert punt, em manes...

RICARD.—Fins a cert punt, només?...

ALÍCIA (resolta).—I encara?

RICARD.—Doncs, mira: si és així, Alcía, em demostres que ja has canviat una mica de parer... El temps no passa de bades...

ALÍCIA.—Es ben cert que ja fóra hora que penséssim a fer-nos més comunicatius. Ricard: voldria que em fossis franc. Ja que has perdut el camí dreturer, al menys digues-me amb franquesa quina és la causa. Perquè jo no creuré mai que sigui per un amic que hem deixes tan de temps sola...

RICARD.—Els homes...

ALÍCIA (amb un gest descregut).—No vulguis fer-me un altre discurs... Si tens el cap serè, parla'm com a allò que en realitat som. Deixa de banda les teves sortides...

RICARD.—Sí, ja em dono compte allà on aniràs a parar.

ALÍCIA.—No creguessis, doncs, que pretengui gran cosa... Sols desitjaria que tu fossis una miqueta comprensiu; que, d'una vegada, et decidissis a ésser sincer... No et demano res de l'altra món.

RICARD (que s'asseu, amb patzoca, com si ni tingüés sinó orelles per escoltar Alcía).—Tot plegat, em fas l'efecte que t'ha fiblat un bri de gelosia. Qualsevol ho entendria així...

ALÍCIA.—Els homes, quan se us parla d'allò que no voleu entendre, de seguida trobeu un motiu per a sortir amb la vostra. Jo en tinc experiència d'això que et dic... M'has alligonat, potser, sense voler-ho. (Pausa). Oi, que estie en el cert?...

RICARD (displacent).—En tot cas, tu ho veus segons la teva manera... No vull suposar que no tinguis raó... Fóra massa suposar...

ALÍCIA.—Que n'ets de bergant! A poc a poc, seré capaç de no creure't res del que em dius.

RICARD.—Bah!... Suposo que ja fa estona que has posat en dubte la meva sinceritat...

ALÍCIA (s'aixeca i va al secretor. D'un calaix treu una carta; desplega l'escrit).—Té! Llegeix... L'he rebuda aquest matí.

RICARD (després d'haver llegit).—La teva amiga, ben segur que devia estar de molt bon humor... Es necessita tenir lleure sobrer per escriure coses d'aquesta naturalesa... Jo, t'ho dic amb tota franquesa: no ho crec!

ALÍCIA.—I jo, Ricard, ho puc creure?... Tu la coneixes, a la meva amiga... Fins alguna vegada m'has donat entenedent que hauries estat capaç de casar-t'hi, si no m'haguessis conegut a mi primer... Això, vaja, ja és dir molt...

RICARD.—A mi, Alcía, no em facis provatures... Pel que veig, ara tu voldries treure una veritat d'una mentida... Totes les dones us valeu dels mateixos mitjans.

ALÍCIA (amb una mica de rancúnia continguda).—Ricard!...

RICARD.—Sí, dona. Sou fetes a posta per a forçar-nos la paciència...

ALÍCIA.—Si no tractes d'ésser més caval·ler, em veuré obligada a tenir-te per un eixalbrat sense remei... Es bo que vagis amb peu de plom. Si arribo a això, els danys t'afectaran més a tu que a mi...

RICARD.—La teva amiga, Alcía, té interès a veure'ns amb renyina perpètua... I això, tu comprendràs que no és possible... Ella, amb les seves cartes confidencials, fa co mles garses: vol amagar-nos, no els diners, sinó la nostra felicitat.

ALÍCIA.—Fas molt malament de bascantar aquest mot... (S'asseu). Si ensa-

ra que volguessis, ja no podries dissimular-ho...

RICARD. — Això és precisament allò que voldria la teva amigueta: que jo em deixés portar pel que et diu en les cartes... Veuries com, a fi de comptes, ella se sentiria feliça... Alícia: a mi no m'interessa gens ni mica que tu ereguis això que porta aquesta carta... Gairebé n'estic content. És just que ereguis...

ALÍCIA (*mig temorena d'haver anat massa lluny*). — Dignes-me: què faries si tu fossis jo?...

RICARD. — Com que això no és possible, des d'ara et dic que jo fóra del parer de no encaparra-m'hi...

ALÍCIA. — Una mica de cinisme, també?

RICARD. — Ets molt tocada i posada, tu. Em fas l'efecte que aquesta nit no arribarem a entendre'ns. Per consegüent, fóra millor que anéssim a sopar. Tinc gana, avui...

ALÍCIA. — Abans d'anar al menjador, necessito que facis confessió. Vull saber on has estat aquesta tarda. Perquè, si no t'ha de semblar greu, t'ho diré...

RICARD. — Què?

ALÍCIA. — Dones que he parlat a la Companyia... M'han dit que havies sortit per una diligència particular...

RICARD (*torbat*). — Saps?... Voldria que no s'hagués inventat aquest adminicle... Un hom està exposat a què se li descobreixin fins les coses de més lleu importància.

(*Ja refet*). I és per això que t'he trobat així, Alícia?... (*Gairebé a cau d'orella*). Vols saber la veritat nua?...

ALÍCIA (*el mira de fit a fit*). — No, perquè sé per endavant que ets incapaç... No és d'ara que em surts amb la mateixa. Els homes com tu, Ricard, no podeu...

RICARD (*li pasa les mans, amorosament, pels cabells*). — T'agradaria que et digués alguna cosa de la teva amiga?... Escolta: l'he anada a trobar...

ALÍCIA. — De gosadia no te'n falta. Estic curada de mal d'espant. Dignes, digues...

RICARD. — Dones, sí. Aquesta tarda, a la meva oficina hi havia molt poca cosa a fer. M'han concedit el que he demanat, i t'el, m'he fet: te'n vas tot seguit a visitar l'amiga d'Alícia. Així resoldràs d'una vegada això de les cartes...

ALÍCIA. — I t'ha rebut amablement?...

RICARD. — Al marit de la seva més entranyable amiga, l'havia de rebre amb regals?...

ALÍCIA. — Jo dic...

RICARD (*amb bonhomia*). — Com podràs suposar, estava amb els seus pares... No et pensis que m'he quedat sol... És una noia tan pudorosa... Sinó que jo he fet per manera que m'entengués amb poques paraules...

ALÍCIA. — Vaja que, a més a més d'haver anat a casa seva, encara tens gosadia de dirme que has parlat amb ella...

RICARD (*riu*). — Ets incorregible! Tu no saps del que havem parlat...

ALÍCIA. — Dignes-m'ho, dones, i ho sabré.

RICARD. — En primer lloc li he dit que, per una temporada, com més llarga millor, deixi d'escriure't les cartes...

ALÍCIA. — Això li has dit?

RICARD. — No he fet bé?...

ALÍCIA. — Pobra de mi!

RICARD. — Ho he fet pel teu bé i per la meva tranquil·litat... Amb les seves cartes, Alícia, ja començava a allunyar-nos. Tu no te'n donaves compte...

ALÍCIA (*amb una clarana de comprensió*). — Quasi em faràs creure que ets més intel·ligent del que semblava... Potser sí, que allò que m'escrivia era tot interessant. Si fos així...

RICARD. — Oi, que sóc oportú?

ALÍCIA. — És que jo ja feia temps que no me la creia... Pensava: Ricard, no és possible que em faci passar amb raons... Després de tot és el meu home...

RICARD. — Per fi veig que la meva Alícia comença de tenir una mica de seny.

ALÍCIA. — No siguis beneit!

RICARD. — Demà ja no rebràs la carta de la teva amiga.

ALÍCIA (*se li penja al coll*). — Però, tu, sé que vindràs amb claror de sol. Amb això en tindrè prou!...

J. GRAU-ELIES.

BANUS QUICK LUNCH COMPANY

333 - LAVALLE - 333

Restaurant norteamericano de gran rapides

NO SE ADMITEN PROPINAS

NO SE COBRA CUBIERTO

Es una nueva creación de la vida económica y moderna

UNICO EN SU GENERO EN SUD AMERICA

CON CAPACIDAD PARA ATENDER 1500 PERSONAS POR HORA

Brinda almuerzos y cenas selectos y abundantes con menús desde 60 centavos y un servicio extra-rápido, fácil y correcto, sin esperas mortificantes, de tal suerte que en 10 minutos Vd. puede almorzar o cenar con toda comodidad y dentro de una distinguida atmósfera. Es digna de conocerse esta nueva institución de la gran ciudad.

Especial servicio de té, desde las 15 a las 18 horas, con pastelería elaborada en la casa.

NO SE ADMITEN PROPINAS

SEGIMON TORRABADELLA I DAGÀ

El seu primer llibre de versos sortí l'any 1894, a la vintena de la seva edat. L'autor el titulà senzillament Poesies. La vida, a voltes, implacable i dura, desvià al jove poeta i l'apartà llarg temps de la seva afició lírica que la inicial mostra feia esperar abundosa i esplèndida. Déu volgué, però, que les dificultats fossin vençudes i allavors el poeta tornà al seu entusiasme literari i ben aviat el seu nom ressonà per les gaies festes dels nostres Jocs Florals, portat per la devoció al triple lema de Fe, Pàtria, Amor. D'aquesta collita sortiren els llibres Violetes, Amoroses i De la meua joventut.

Segimon Torrabadella i Dagà pertany a l'estol dels nostres cantaires

populars, de mètrica fàcil, sentimentals i transparents, que responen a les virtuts i aspiracions de la gent nostra, àspra per fora i dolça per dintre. Les poesies d'en Torrabadella, d'una espontaneïtat agradable i una tendror noble, van directament al cor i a la intel·ligència del nostre poble, tan aficionat a la música de la paraula i a la claretat del concepte.

Els versos d'aquest llorejat poeta han trobat la difusió que els pertocava. Són coneguts arreu i popularitzats en revistes pàgives i en fulles de calendari, divulgadores de les nostres lletres per totes les terres de Catalunya, fins les més llunyanes.

Torrabadella té l'inspiració de l'amor, de la fe i de la pàtria, que sent amb pregonesa i sinceritat. Els seus llibres han guanyat per a la nostra llengua molts lectors, dels acostumats a una altra invasora parla i dels que prefereixen la senzillesa de l'expansió literària. Es un mèrit que tots li hem d'agrair.

FLOR

Flor vermella, flor gemada,
que l'aurora ha mig badat
i que jo per ma estimada
del jardí meu he arrencat:
tu al seu pit seràs clavada
i tindràs el viure grat.

Flor bonica, flor encesa,
vas d'aromes, somni d'or
que ha infantat Naturalesa:
jo t'envejo tanta sort;
que de mans de la Bellesa
deu ser dolç rebre la mort.

Flor que tens flaire exquisida:
quan arribi avui la nit,
ja colltorta, esmortuïda,
ploraràs lluny d'aquell pit.
Què hi fa! Bé val una vida
tot el goig que hauràs fruit.

Passarà, flor, ta memòria
com la pols que el vent se'n duu,
prò de l'arbre de la glòria
gustaràs el fruit madur...
i per viure aquesta història
no em doldria d'ésser tu.

DOS MÓNS

Vine a viure ben a prop
del petit niu on vius tu,
vine a tastà el teu arrop
el vi ranci i el pa bru.

Vull trobar la visió
que entre espines va florir
i formà l'ambició
que em duu vers el teu camí.

Vull fangà el fèrtil terrer
d'un amor aponcellat
i escollir-te per muller
com el cor m'ha aconsellat.

Brollador gentil de goig:
quan tos llavis xuclaré,
del meu pit faré un estoig
on el nèctar servaré.

A ta vora, alat encís
volerà entorn de ta llum,
i serà meu ton somrís
i serà meu ton perfum.

I el primer fill que vindrà
uns petons ens portarà
que ignorem encar com són...
Ell un món em tancarà
per obrir-me un altre món.

LA MOLINERA

Et cerqui tot el matí
amb la febra d'enyorança,
de trobar-te fins perdí
el tresor de ma esperança,
quan de sobte vaig sentir
el teu cant dintre el molí.

En entrar-hi adalerat
entre mig la polsaguera
la vegí ben aviat
a la meua molinera.
I la farina del blat
va deixar-me com nevà.

I florí el bes més ardent
i restares tu com morta,
i vingué l'Amor corrent
i tancà ben fort la porta...
I la mola, el seu curs fent,
rondinava inútilment.

No em sabé greu en sortir
dur la faç enfarinada,
que jo feia el meu camí
amb la pensa embriagada.
Per fruir d'igual festí,
vols tornar-hi amb mi al molí?

EL CIRERER

Si fos jo el teu cirerer,
de cireres si em faria!
tantes en voldria fer
que comptar-les no sabria.

Les vindries a collir
a l'esclat de les albaides,
amb desig foll d'escollir
una toia d'arracades.

I riuria com un boig
en mirar com et davalla
cada gra de foc, pel goig
de sentir-te una rialla

En tenir-te vora meu
el brancatge espolsaria
i en sentir ta mà de neu
de robins et colgaria.

Aleshores quin xisclar
i quin córrer jogassera
el dolç fruit sentint lliscar
per l'esquena i la pitrera.

Si jo el teu cirerer fos,
de cireres si en faria!
Per un bes ben amorós...
—Pren-les totes— et diria.

L'ESCOLANIA

Per l'ampla nau del temple
sospira un violí
en mig de notes dolces
com mel de romaní.
S'acobra amb ses passades
un càntic argentí,
el càntic d'una salve
que tot em fa enternir.

Els rossinyols que filen
cançons en mon jardí
no tenen l'harmonia
que avui jo sento ací.
L'escolania canta,
i no m'ho sé pas dir
si és ella qui refila
o canta el violí.

El goig de la meua ànima
el veig que torna a mí,
l'ovella un jorn perduda
com sap trobà el camí!
La fe de ma infantesa
la sento reflorir,
la flor tan enyorada
com la faré lluir!

L'escolania canta
que dóna bo d'oir
s'acaba ja la salve
i em sento defallir
seguint ses notes dolces
com mel de romaní
que em parlen més a l'ànima
que el cant del violí.

JORNADES HISTORIQVES

Com a tals hauran d'ésser anomenades les de la segona quinzena d'abril de 1931. Per la seva rapidesa sorprenent i per les aventatges que a la nostra terra han portat, els esdeveniments d'aquells dies caldrà inscriure'ls com uns dels fets més memorables de la nostra història.

La barretina catalana ha estat durant uns dies el símbol del republicanisme de la nostra terra.

La cenvera de L'Unió Catalanista, brodada per mans femenines i pagada per subscripció popular, va ésser portada en manifestació fins al Palau de la Generalitat i posada al balcó central.

El Sr. Francesc Macià parlant a la multitud reunida a la plaça de Sant Jaume el dia de la proclamació de la República.

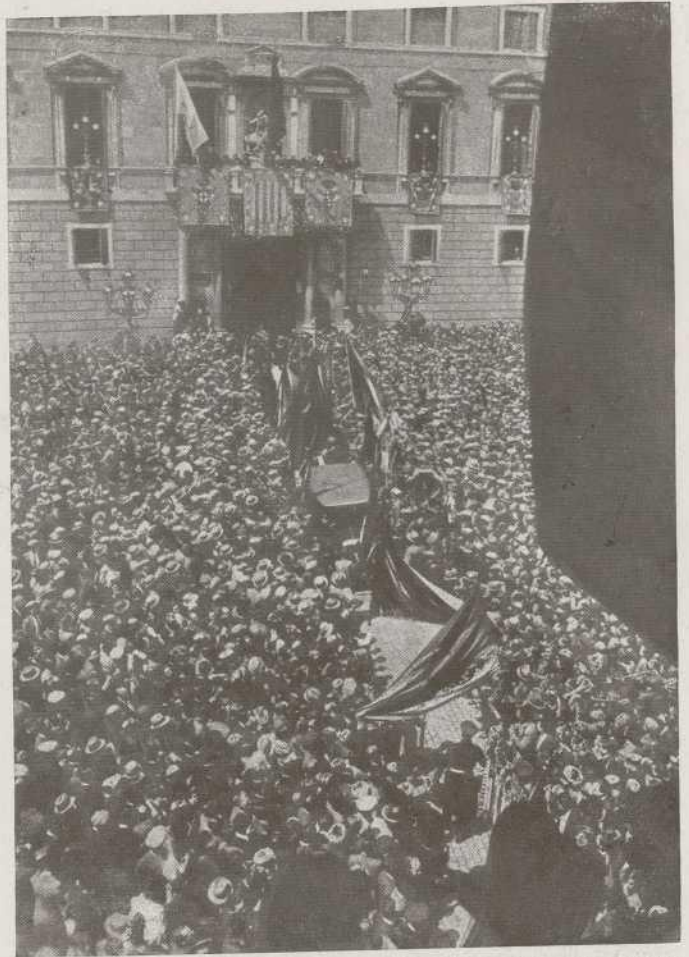
El president Sr. Macià, junt amb els consellers de la Generalitat, el regidors de Barcelona, denant les primeres disposicions.

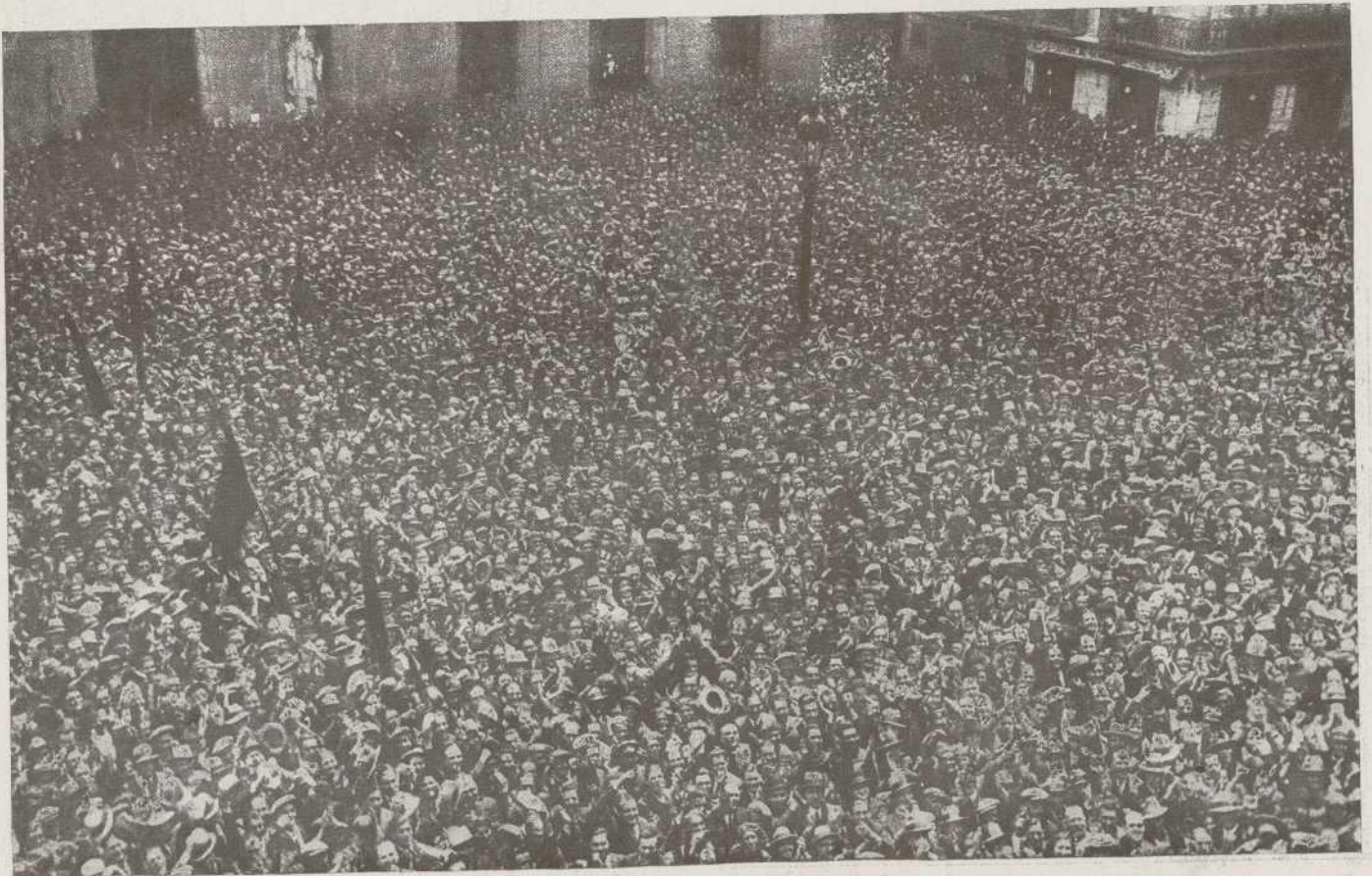
Els ministres de Justícia, d'Instrucció Pública i d'Economia del Govern Provisional de la República, que varen anar a Barcelona per resoldre les diferències amb la Generalitat.

El President del Govern Provisional de la República, Sr. Alcalà Zamora, parlant amb el Sr. Macià el dia de la seva anada a Barcelona.

Aspecte de la plaça de Sant Jaume al arribar-hi els autos i la manifestació que acompanyava als senyors Alcalà Zamora i Macià el dia de l'anada del primer a la ciutat cap i casal.

Una multitud entusiasta, com mai s'hi havia vist es reüní davant del Palau de la Generalitat per escoltar la paraula del President del Govern Provisional de la República i del Sr. Macià.

L'il·lustre President de la Generalitat de Catalunya voltat dels oficials que varen prendre part en l'alçament del Desembre de 1930.

A L'ENTORN DE LA REPUBLICA

Els primers dies de la República tot acte en el qual hi estess'n presents alguna o algunes de les seves més significades personalitats, donava lloc a manifestacions d'entusiasme, amb les quals el poble, amb àmplia confraternitat, demostrava la satisfacció que li produïen les primeres disposicions de les flamantes autoritats i l'agraïment que sentia pels que varen haver de sofrir les conseqüències derivades de la incomprensió del règim anterior.

En Francesc Macià, el Batlle de Barcelona Sr. Aiguader i el capità Sediles, als balcons de l'Ajuntament.

El capità Garcia Miranda, al sortir de la presó de Montjuic, es portat a pes de braços fins a la Diputació.

La collectivitat catalana de Madrid va homenatjar també als ministres catalans amb un àpat.

Els dos presidents en el partit Islanda-Espanya, voltats dels atletes i jugadors.

L'Arquebisbe de Tarragona doctor Vidal i Barraquer i el bisbe de Barcelona, doctor Zurita, durant la visita que varen fer al Sr. Macià.

El batlle de Barcelona, doctor Aiguader, amb els regidors republicans després d'haver pres possessió dels seus càrrecs.

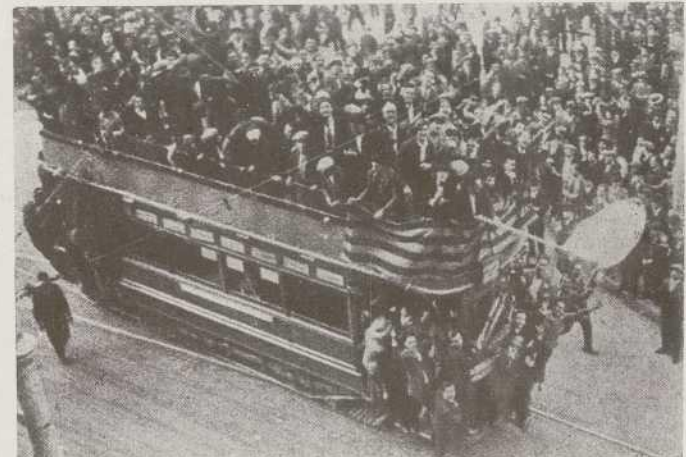
La Cambra de la Propietat amb el seu president, Sr. Juan Pic i Pon que, a l'igual de moltes agrupacions, també anaren a saludar al Sr. Macià.

El capità general de Catalunya, Sr. López Ochoa, rodejat de les persones que assistiren al acte de prendre possessió del seu càrrec.

La Plaça de Sant Jaume, de Barcelona, amb la gran multitud que va envair-la el dia de la proclamació de la República.

Arreu de la ciutat i de tot Catalunya, el poble, entusiasmat, no parava de fer manifestacions encapçalades per les banderes republicana i catalana.

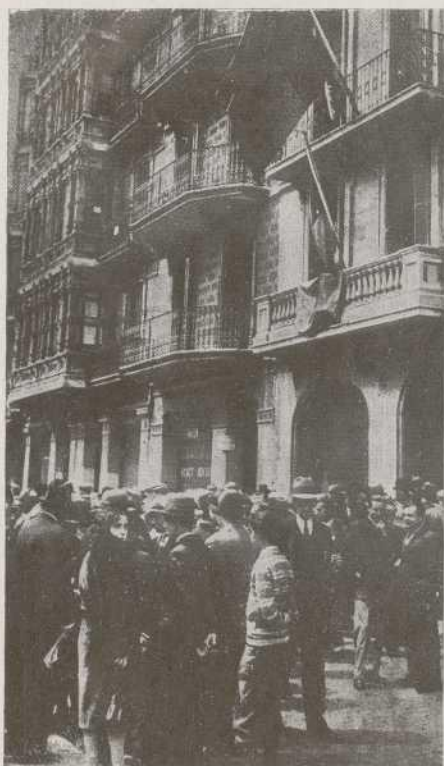
Manifestació de militars i civils pels carrers de Barcelona

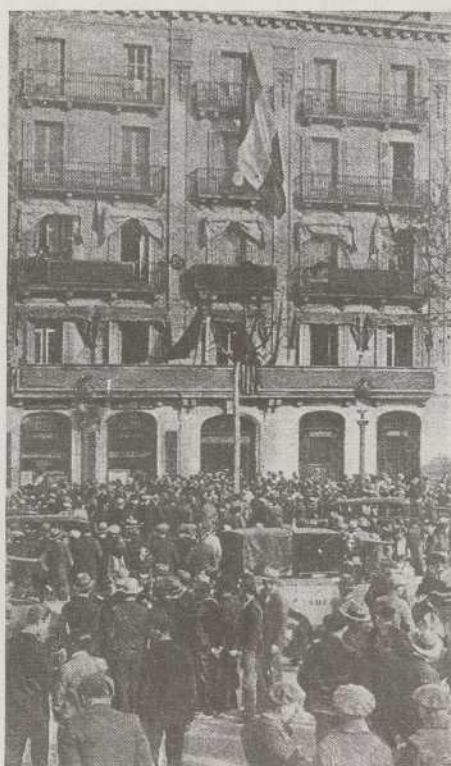
Miting improvisats a honor de la República
(Foto Nicolau)

El cor, "Catalunya Nova" canta el nou himne català davant el monument d'En Clavé, sota la batuta del mestre E. Morera.

El públic esperant tanda davant del Consulat de Bèlgica per testimoniar l'agraïment i simpatia per l'acollida cordial feta en tot temps als nostres exilats en aquella nació.

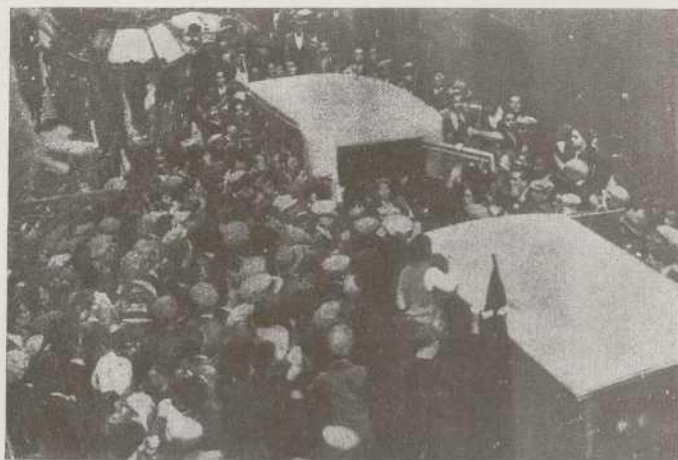
Manifestació de protesta davant el consolat francès per l'actitud de la premsa reaccionària de França davant el fet de la proclamació de la República.

El local del Sindicats Lliures es va veure envaït pels que no podien oblidar la protecció que la dictadura va concedir a aquesta agrupació reaccionària.

Els manifestants per la Viadaletana, donant crits davant la casa del Sr. Cambó i aplaudint les banderes catalanes i republicanes.
(Foto Nicolau)

Un grup de pistolers va pretendre alterar l'ordre, però el públic va reaccionar ràpidament rebutjant-los.

La Dona Catalana i la República

Les dones catalanes van acompanyar amb entusiasme l'instauració de la República. Heus ací un bell fioret fent ofrena al Sr. Macià d'una toia de flors formant la bandera catalana.

La comissió de l'Unió Catalanista fent entrega al Sr. Macià de la seva bandera que va estar molt temps depositada en el Monestir de Poblet.

Una noia adornada amb la bandera republicana i la barretina com a símbol vivent de la novella República.

La bandera catalana era portada amb satisfacció per aquestes simpàtiques barcelonines i per les cares rialleres es veu ben bé la satisfacció que senten per la proclamació de la soberania popular.

PETITES CRONIQUES

EL GOIG PEL TRIOMF DE L'IDEAL

Durant anys i més anys hem mantingut viu el nostre ideal republicà. Enc que la República a la nostra terra semblava un somni que mai no devindria realitat, nosaltres, tossuts, érem fidels al nostre ideari. Erem d'aquells "republicans de tota la vida", d'aquells homes de lluita, que en les bregues de cada dia i cada hora, ens havíem de fer forts contra les investides dels enemics i contra les manyagueries dels que, movent-se en un altre pla que no nosaltres, creien que la ideologia és una paraula buida i sense sentit. Ni amistats, ni lligams de cap mena, mai no ens feren desdir del nostre pensar; com no ens en feren desdir els afalags, ni les amenaces, ni les befes dels que ara fan cúa a comprar-se llacets, perquè la gent, en veure'ls mareats, no els recordi del dia abans.

Perquè l'ideal republicà és en nosaltres una cosa consubstancial amb la nostra pròpia vida, perquè "ens ve del néixer", tremolavem de joia quan, amb l'auricular a l'orella, dimarts ens arribava per telèfon la nova de la proclamació de la República. Aquesta joia, ens compensa de tot: de totes les investides i de totes les tretes i paranyes. Cap desengany no té prou força per a ofegar la joia que ens fa batre el cor en aquesta hora del triomf dels ideals del poble, que són els nostres ideals. Cap beure té prou agror per a privar-nos de fruir les dolces d'aquestes jornades victorioses, tot just pressentides anys i anys i vistes ja com una realitat immediata en els darrers temps de la Dictadura.

Perquè tenim fè en la virtualitat dels ideals, hem mantingut sempre la mateixa esperança que avui ens fa mirar l'avenir de la nostra terra amb aquesta joia que espurneja els nostres ulls i fa glatir el nostre cor. Aquesta joia val per tot. És la joia pel triomf de l'ideal, que no la senten pas —que mai no la sentiran—aquells que s'enrolen sempre en els exèrcits victoriosos. El seu goig és fictici; com són

Les altres comarques i poblacions de Catalunya també portaren a la pro clamació de la República tots els seus entusiasmes. La Plaça Major de Granollers en aquella diada.

falses les seves paraules i són falsos els seus ideals.

La República ha triomfat. Treballem, tots, perquè el nou règim imperant des de dimarts porti a la nostra terra un més alt sentit de justícia. Fme-nos dignes de la República. Que el seu adveniment senyali una nova era de civisme. Que les lluites ciutadanes tinguin una més alta noblesa. Que no sigui possible la tirania i l'oprobri d'una altra dictadura. Fem que el nom tan sols de republicà ja enclogui totes les virtuts cíviques.

A. GARRELL.

G L O S E S

SALUT, REPUBLICA!

Bella joveneta, de galtes colrades i de somriure encisador, que vens a nosaltres auriolada per la claror d'un Sol de llibertat que tot just ix; nosaltres, els teus més

humils servidors, et saludem fervorosament en aquesta hora solemne del nou dia!

Salut, República!

Xamosa i gentil damisella de rostre serè, que portes les taules d'una llei nova davant la qual tots som iguals; nosaltres, els teus devots admiradors de sempre, sentim la joia d'aquesta felicitat arribada teva i amb la mà damunt del cor et donem la benvinguda.

Salut, República!

Donzella puríssima de bella presència, filla del poble, que amb els braços oberts vols acollir-nos en un gest amorós i fraternal, deixa que nosaltres, els teus adoradors, besem les puntes dels teus peus diminuts.

Salut, República!

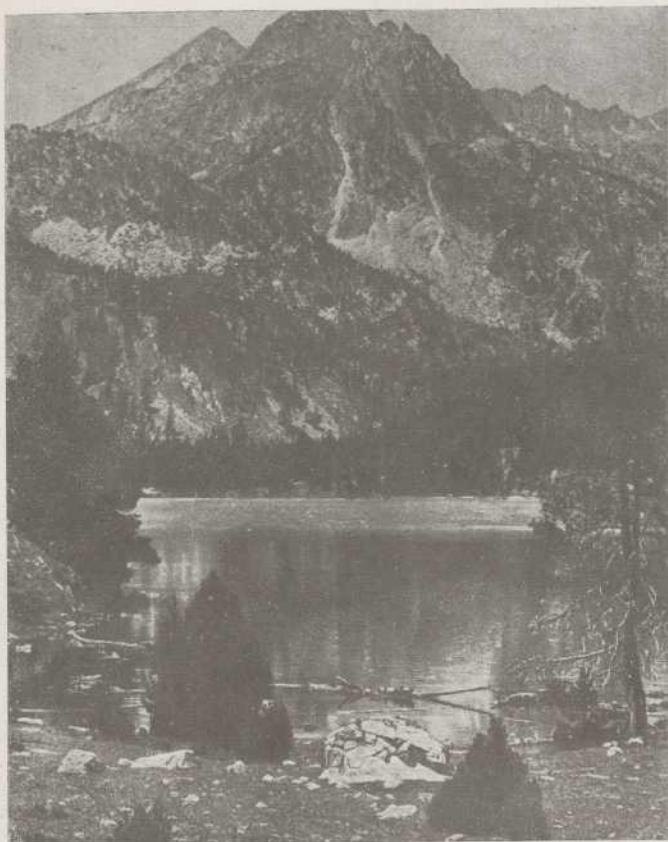
No ens prívís ja mai més de la teva presència i que ella serveixi per a unir les voluntats del poble en un mateix anhel de perfecció i de dignitat.

Salut, República!

XIXU.

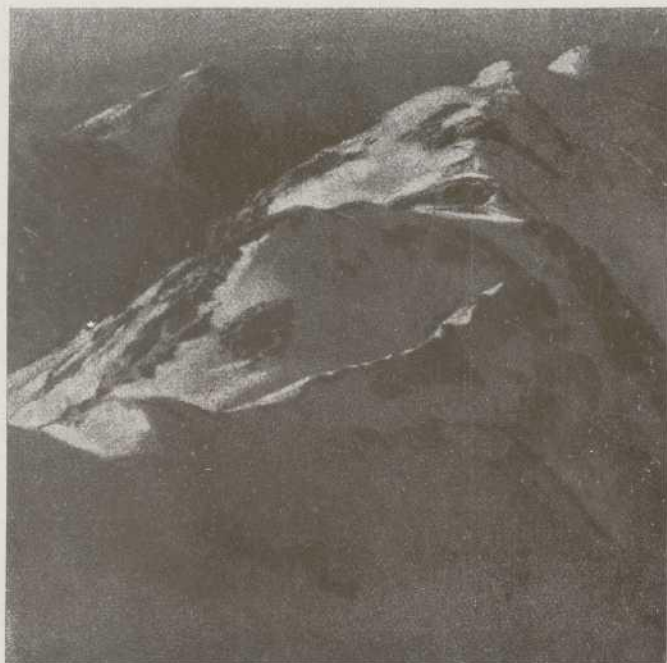

Dos aspectes de la gran multitud que amb banderes i altres símbols recorregué els carrers de Tarragona en prova d'adhesió al nou règim instaurat, com a expressió autèntica de la voluntat de la majoria dels habitants del país.

El llac de Sant Maurici en plena serrallada pirenenca.

PIRINEU

Una posta de sol damunt Bassibès (2.700 m.), vista des del pic de Bastiments (2.881 m.).

Les Roques Altes (2.275 m.), punt culminant de la serra del Moixaró.

LES muntanyes dels Pirineus, imponent i meravellosa serrallada en la qual l'excursionista pot trobar tota mena de suggestions, formen una línia contínua, quasi podríem dir recta, que va del Mediterrà a l'Atlàntic, de Catalunya fins a Galícia. La seva llargada és d'uns 1000 quilòmetres, dels quals 250 constitueixen el límit nord de Catalunya. Tota la nostra terra, inclús la Catalunya francesa, està situada al sud del Pirineu. El que avui és la partió entre Catalunya i França, és una línia arbitrària inventada per la diplomàcia en el segle XVII després de la guerra dels segadors, quan Felip IV va cedir el Rosselló i altres terres a Lluís XIV. Aquelles muntanyes, que formen un semicercle del Cap de Creus fins a la vorera esquerra del Segre, són les Alberes, la Serra del Cadí, etc., però no són el Pirineu propi. No obstant, com que pertanyen al sistema pireneic, com, per altra part hi pertany tota l'orografia de Catalunya, i com que, encara que assenyalen la frontera, s'hi parla català tant a la banda de França com a la banda d'Espanya, tota la serrallada és coneguda amb el nom de Pirineu Català.

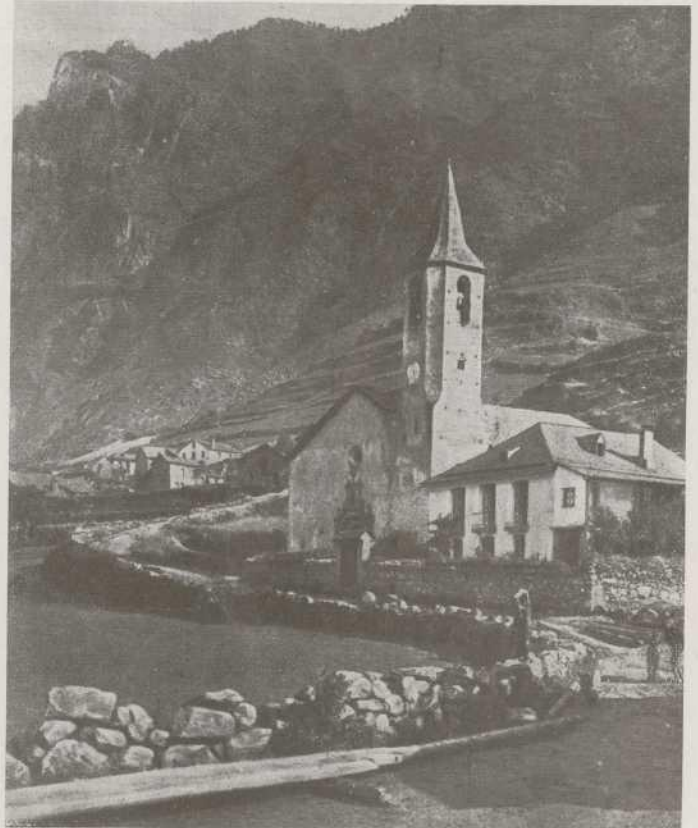
El Pirineu Català, magnífic a l'estiu, encantador a l'hivern, es presta en tota època a ésser visitat i cada dia ho és més pels barcelonins i els habitants d'altres ciutats catalanes, i la juvenalla esportiva. Les ascensions als seus pics presenten a l'estiu intenses emocions: el pic oriental dels Encantats, el pic de l'Infern, etc., permeten

Pedraforca (2.493 m.); Serra del Cadí (2.638 m.) i vall de la riera salada de Saldes des de la serra d'en Oija (2.500 m.)

CATALA

Una colla d'excursionistes atrevint-se a trincà per aquells cims on la neu hi es perpetua.

Bella perspectiva d'Espot, petit poble arredossat en una d'aquelles tan rioleres valls pirenenques.

Muntanya d'Alp (2.684 m.), anomenada també Padró dels Quatre Batlles perquè el seu cim fa partió a quatre jurisdiccions.

disfrutar la veritable sensació de les escalades, les vertiginoses carreres obtingudes sobre el ski deixen a l'ivern fruir d'impressions que no s'obliden, i el descens del Puigmal, de Pic Negre, de Port de la Ratera, etc., ens deixen records que només ens serveixen per a esperar l'ivern amb fruïció.

Llaes, boscos, valls i cims, formen conjunts plens de llum i esplendor, on el cor s'eixampla i es respiren les aures pures de la gran muntanya; paratges enormes, fantàstics, en els quals per paradoxa la més gran companyia és la grata solitud.

Presentem algunes fotografies pirenenques de les contrades de l'Alt Bergadà i de la part oriental.

Paratges d'immensa bellesa, indescriptibles i sublimes es presenten a la nostra vista i omplen el nostre cor de records inoblidables.

En el cor del Bergadà hi ha una ermita que serveix de refugi a l'excursionista i que la seva sola vista és motiu suficient per organitzar un passeig per la muntanya. Aquesta ermita és Gresolet, situada al fons d'una vall profunda, voltada de boscos frondosíssims i tota ella plena d'un encís fascinator.

Els ermitans que guarden la capella sempre estan disposats a donar estatge a l'excursionista i a prodigar-li totes les atencions possibles; entre elles li ofereixen a

(Segueix a la pág. 25)

Ports del Pendís, "Coll de Tancalapor-ta", Coll d'en Prat d'Agulló i serres de Moixaró i Cadí, vessants de l'Urgell.

Vista de les mines de carbó, de Figols, des del Llobregat. (Fot. Bergadà)

A QUEST petit municipi de la comarca bergadana, situat a 16 quilòmetres al Nord de la ciutat de Berga, consta d'una vuitantena d'edificis i d'uns 400 habitants. El terreny de la contrada—molt montuós— produeix cereals, morese, blat i llegums; s'hi cria bestiar oveller, cabrin i boví. L'església parroquial és dedicada a Santa Cecília. Hi ha l'ermita de la Consolació, on es guarden dos quadres de Viladomat. Fou el senyoriu dels marquesos de Gironella i de Sentmenat. Posseix escoles nacionals i un col·legi dirigit per germanes del Cor de Jesús.

A tres quilòmetres de la població hi ha l'estació ferroviària de les importants mines de lignit que porten el nom de Mines de Figols, les quals constitueixen la riquesa capdal del poble. Els dipòsits de lignit no prenen importància a Catalunya fins al període cretaci més superior, que és el pis *garumnià*

FIGOLS

RIQUESA CARBONIFERA CATALANA

Un detall de l'elaboració dels carbons. (Fot. Bergadà)

o *danià-lacustre*, el qual es mostra principalment a les muntanyes del Nord de Berga i a la Conca de Tremp, a Isona. D'aquests dipòsits de lignit sols s'exploten a la nostra terra les mines de Figols i les de la Pobla de Lillet, ambdues a la província de Barcelona, i encara la seva explotació és possible degut al preu elevat que han assolit els carbons anglesos en els últims anys, la qual cosa compensa amb excés les despeses d'un llarg transport del mineral pel camí de ferro i la inferioritat que té el lignit, quan a potència calorífica, respecta de les hules.

Les instal·lacions mineres a Figols són fetes molt a consciència i amb la necessària modernitat. Es treballen allí nou concessions, les quals donen feina a uns 600 obrers i produeixen unes 66 mil tones l'any, que representen o prop de mig milió de pessetes.

UN SANT RAMON LLULL

En el transcurs de les pròximes setmanes un retaule de Ramon Llull serà agregat a la exposició permanent dels missioners en el Vaticà.

Aquesta nova relació ens transmet la importància d'aquest esdeveniment.

La donació ha estat feta per instigació de Pius XI, el qual, mesos endarrera, en vista d'aquest any de Jubileu, va expressar al General dels Franciscans a Roma el seu desig que l'exposició del Vaticà pogués comptar amb algun monument recordatori de la vida i martiris del més famós fill de Mallorca.

Com que el General de la Orde és natiu de la principal de les Illes Balears, se sentia ple d'alegria i frisós per realitzar el desig del Papa; entretant es va constituir a Palma un comitè representatiu per a obrir una subscripció i elegir un artista natiu. Després d'una eurosa deliberació, el comitè va decidir que el més convenient monument podria ésser un retaule disenyat i pintat a l'estil dels segles XIV i XV; i va ésser encarregat de la seva execució en Pere Barceló, un dels millors d'entre els joves artistes de Mallorca.

Aquest es va posar tot seguit a l'obra, dedicant-se a pintar un panel central de vastes dimensions, el motiu principal del qual consisteix en l'imatge de Ramon Llull, fundant-se en un grabat del segle XIV, que és un dels més notables gravats dels inicis de l'impremta a les terres catalanes.

En Barceló ha ideat posar, al voltant d'aquest motiu principal, nou panels representant els principals episodis i martiris de la vida del gran missioner del pensament mallorquí. Així a l'esquerra veurem escenes de la renunciació al món, de la seva visió inspirativa a la muntanya de Randa i de la seva presentació d'un

Un retaule amb l'imatge, Ramon Llull

representats per llurs més alts funcionaris. No obstant, no ha estat canonitzat, i la santedat és completament inoficial.

Quan algú demana als mallorquins la explicació de per què un fill de l'Església, ple de zel, i un màrtir, no ha estat canonitzat, ells repliquen que la excusa oficial és que l'Església no pot otorgar la santificació a un home que prop de la virilitat va ésser unit en matrimoni per abandó sensual.

Però els partidaris de Llull diuen que és un subterfugi, i citen el cas de Sant Agustí, i llavors asseguren que la veritable raó per la qual les demandes que han fet en nom de Llull han estat

(Segueix a la pág. 29)

NO OFICIAL EL DOCTOR IL·LUMINAT

dels seus llibres al seu amic i senyor Jaume II de Mallorca. Els panels de la dreta mostren Llull instruint els seus alumnes a Miramar; predicant a París i apellant devotes per al sosteniment de Bonifaci VIII. Dels tres panels de la base del retaule, el de l'esquerra mostra Llull predicant a Africa, mentre el de la dreta és del seu martiri; el del mig és dedicat als seus funerals en el seu país natal, Palma de Mallorca.

En totes aquestes pintures En Barceló ha executat una mescla feliç de l'art del segle XV i dels rics colors dels antics missals.

Només aquells que estan familiaritzats amb les fluctuacions del renom de Ramon Llull, apreciaran plenament la importància del desig del Papa, de tenir aquest monument a Roma.

A Mallorca, Llull té estàtues i rep els homenatges d'un sant.

Es una memòria vivent en la illa.

El seu nom es el més familiar en els seus annals i cada any el 3 de Juliol és commemorat per una festa en la qual l'Església i l'Estat són

El martiri del Beat a Algeria en 1315

Amb els seus deixebles a Miramar

Compradors, regatejant abans de decidir-se a comprar.

La benedicció de les parades de la fira, al carrer de l'Hospital.

LA FIRA DE

LES fires populars de Barcelona tenen una sabor tan peculiar, tan catalana, que, si per ventura es celebressin en altres indrets, perdrien la gràcia que els dóna l'ambient, sempre predisposat a servir la tradició seguida per la cadena de generacions qui s'han succeït a la nostra terra.

La fira de Sant Ponç, que té, com a fi principal, la venda d'herbes odoroses, d'aqueixes herbes que a les muntanyes de Catalunya creixen amb prou feines i treballs, entre les esletxes de la roca viva, tenen, però, en canvi de llurs penúries passades, una flaire que tomba els sentits.

El dia de Sant Ponç, al carrer de l'Hospital, és bo de veure-hi aquelles para des inversemblants, amb els muntets d'herbetes, tractades amorosament per les venedores, com si temessin, potser, la pèrdua de llurs qualitats, que són, a fi de comptes, tan essencials per als mesters a què són dedicades.

Allí és fàcil de trobar-hi tota la flora que representa a la llarga fa-

Anants i vinents dels compradors en cerca de les herbes que els convenen.

SANT PONÇ

mília de les labiades. Cal que hi hagi de tot, perquè les mestresses qui van a proveir-se a la fira, amb poques excepcions, ho fan per a tot l'any. Sant Ponç és l'advocat: just és, doncs, que se li guardin els respectes deguts.

Abans, però, que hom posi en venda tan noble mercaderia cal que un capellà de l'església de Sant Agustí, acompanyat dels corresponents escolanets, surti a beneir-la. Sols després d'aqueixa cerimònia—que és tota una institució, pel sabor local que traspua i pel respecte amb què és observada—comencen les transaccions. Aleshores, les herbes, ja vencides, prenen una categoria gairebé ritual.

Per ventura, en una parada de mala mort, per la seva exigüitat, no ofereixen en venda les autèntiques herbes de Montserrat. Aquest nom, per a les mestresses de casa barcelonines, té un sentit evocador difícil de superar. La muntanya santa obra el miracle que la venedora es desfai de les herbes a correu.

(Segueix a la pág. 27)

Vista general de la població

La plaça i la seva font

EL POBLE DE RUPIT

A Rupit, molta gana i poc dalit, diu un proverbi de la velluria, molt corrent a les comarques de Vic, Collsacabra i Guillerries. Ara, de gana, la gent de Rupit la conserva bona i a tothora, sol fer honor a la succulenta escudella i a les platades de trumfes o fesols amb canca'ada o llomillo i altres menges succulentes, que serveixen les galants mestresses de les masies als homes llogats per a les feines de la terra i als pastors dels nombrosos remats que pasturen les oloroses herbes d'aquells encintorns.

Rupit — que, segons un erudit i vell pagès de Collsacabra, ve del llatí Arrupac, en catalanès escarpatera de rocs—és un poblet agemol't al fons d'un clot lacustre que li fa de bressol i te per coixins una munió de minúsculs i esmaragdins hortats que s'esgracnen fins als seus peus i dels penya-segats que té a l'entorn. A l'estiu, quan el sol projecta els raigs perpendicularment damunt la

Un carrer de Rupit amb les pedres ennegrides pels anys.

Façana de l'església, sencilla y sense enfarfecs.

Un enterro passant pels carrers de Rupit

EN PLENFS GUILLERIES

terra, és tot illuminat d'una claror intensa i cegadora que fa brillenjar els teulats, les lloses i l'aigua del torrent, com diamants escampats per la clotada. A l'hivern el sol no s'hi deixa veure gaire, i com que és un poblet que s'estima i vol quedar bé amb l'Atracció de Forasters barcelonina, deixa que la boira l'envolealli d'un mantell espès i rregalimós, i juga a córrer i desecórrer la cortina que l'oculta a les mirades curioses dels que volen contemplar-lo del cim de la cinglera estant, en el lloc anomenat La Pedrera, que és una careneta que davalla fins al cor del poblet.

Li renta els peus i en un abraç gairebé l'envolta, una riera enjegassada, lloc d'esbarjo d'oques, ànecs i la mainada que a l'estiu s'hi capbussa. Després, enderriada per a fondres en el riu Ter, part ençà del jolín poblet de Susqueda, salta i brinea rostos avall aturant-se en els molins per a fer anar les moles. Volent mos-

(Segueix a la pág. 29)

"Pels voltants de Barcelona"

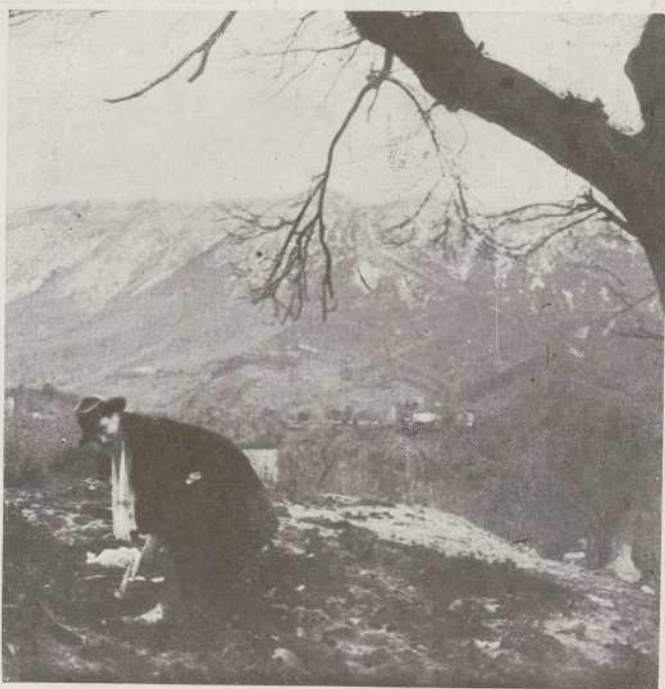

"Costa brava"

LES PINTURES

CADA dia que passa, a Catalunya sorgeix un artista que dóna a parlar a la crítica. No és un secret per a ningú que, quant a pintors, la nostra terra és d'una prodigalitat accentuadíssima. L'art del pinzell i de la paleta, se'n se dubte, està en un d'aquells moments que assenyalen la plenitud.

Josep Ariet és un pintor que cerca la originalitat per a les seves teles en mig de la natura, però no d'aquella fàisó acadèmica que té per norma fer del paisatge una cosa tot el més allunyada possible de la realitat. El nostre artista no és dels

El pintor en ple Montseny

DE JOSEP ARIET

que, tot i essent dotats de facultats ponderables per plasmar obres d'innegable vàlua artística, fan com aquells pintors del segle passat, que ho sacrificaven tot per seguir els camins fressats, gairebé diríem rutinaris.

Josep Ariet cerca els subjectes, doncs, allí on hi endevina una valor intrínseca, vol dir, que fereixi de ple a la visió que ell creu digna de plasmar. Això solament, ja fa l'efecte del que han d'ésser les teles que surten de les seves mans. Perquè la concepció donada al treball va de dret a allò que dóna la màxima distinció als quadres que ell pinta.

(Segueix a la pág. 27)

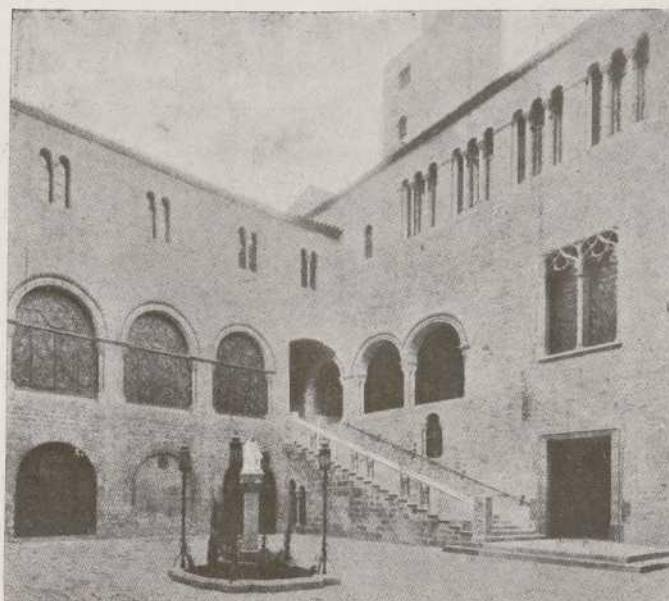
"Tardor", poble de Ceró

"Palamós", costa empordanesa

El pati del Palau Episcopal abans de les reformes actuals

El mateix pati tal com ha quedat, ara, després de les reformes

EL PALAU EPISCOPAL DE BARCELONA

COM més ha millorat l'urbanització i la modernitat de Barcelona, més ha anat augmentant l'amor a les seves antigues bel·leses artístiques i arqueològiques, tan maltractades durant el segle XIX. Si hi hagués hagut l'actual esperit de conservació i restauració llavors que En Pi i Margall i En Piferrer ploraven solitàriament sobre la destrucció de la Barcelona vella, ara tindríem aquesta esplèndida urbs moderna estotjant amorosament en el seu cor una magnífica ciutat medieval, que fora el nostre orgull i l'admiració dels estrangers, com Nuremberg i altres ciutats famoses. Però si és molt el que vàrem perdre, ja fa estona que ens hem posat a la bona feina restauradora, i encara hi som a temps de salvar moltes riqueses.

El Palau Episcopal conserva construccions de més de mil cinc cents anys d'antiguitat, ja que s'asseu damunt de la muralla romana i una torre d'aquesta muralla en forma part; fa més de nou cents anys que hi resideixen els bisbes de Barcelona, començant llavors edificacions que s'han reprès cada segle i fins ara encara se n'hi fan.

No fa pas tants anys que l'antiga residència presentava una barreja uniforme de construccions, distant molt d'oferir l'aspecte noble que correspon a un edifici de la seva categoria i digne de la gran Barcelona. Però el bisbe Guillemet — aquell sant baró que va ésser una de les primeres víctimes de la dictadura pel seu zel i entesa a defensar la puresa de la pietat catalana — va emprendre la lloable tasca de millorar-lo i embellir-lo, en la qual idea han perseverat els bisbes que l'han succeït, i avui el vetust edifici comença de respondre a la importància de la diòcesi barcelonina.

Acudint a les necessitats més urgents, les primeres obres portades a cap varen ésser importants reformes a l'ala esquerra del pati i deixant establertes les oficines del Vicariat General i sala del Tribunal Eclesiàstic, en les quals presideix una decoració severa que s'avé amb la naturalesa dels assumptes que s'hi resolen.

Més endavant hom va construir l'actual capella del Palau, i tot fent aquesta obra, varen ésser descoberts formosos arcs romànics; això va inspirar la necessitat d'emprendre la completa restauració del

pati, tornant-li la majestat que havia tingut en altres temps. L'execució d'aquest projecte va motivar els descobriments arqueològics que tanta admiració varen causar als entesos en aquestes coses.

Tots aquests descobriments han estat posats en valor, i completats amb altres elements, perfectament coordinats formen un conjunt de notable visualitat. Les obres — que han estat dirigides pel notable arquitecte senyor Sagnier — a més de revestir indiscutible importància per a l'edifici, en revesteixen també per a la ciutat, ja que pertanyen a una de les parts del Palau més visibles per al públic, constituint, per tant, aquesta millora, quasi una millora per a Barcelona.

La perspectiva que el pati ofereix des del carrer de Santa Llúcia es realment formosa i convida a ésser visitat per tots els amants de les belles obres arquitectòniques.

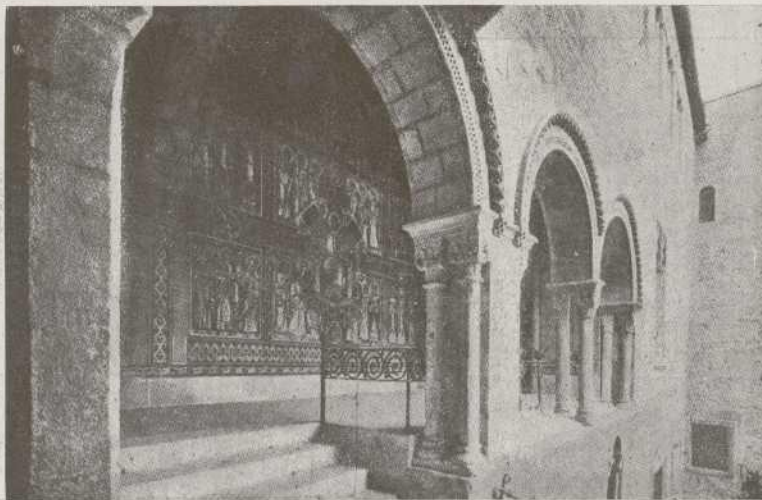
Al mig del pati hom ha instal·lat una font amb una imatge de la Verge sota l'advocació de "Mater Divina Gràtia" per a coronar una columna romànica, cosa molt d'alabar, puix comunica una nota de poesia a l'ambient de recolliment que produeix al visitant la contemplació de tants records històrics, al visitant la contemplació de tants records històrics i bel·leses artístiques.

La restauració del Palau Bisbal no és pas, encara, del tot acabada; les obres continuaran fins a la completa dignificació del vell monument per tal de donar-li el caire que mereix i la sumptuositat requerida.

Hom parla encara de la restauració d'altres obres artístiques i arqueològiques que vindran a ajuntar noves bel·leses a la esplèndida garlanda de joïells que corona la esplèndida Acròpolis Barcelonina.

Sembla que la primera que tindrà aquesta sort serà el gran edifici conegut per la Canonja o la Pia Almoïna, el qual convenientment adaptat al nou ús, serà convertit en museu diocesà.

Seguint per aquest camí, ben aviat totes les seus diocesanes de Catalunya estaran en possessió d'allò que els donarà més preeminència dintre la vida de l'estudi i de la fe.

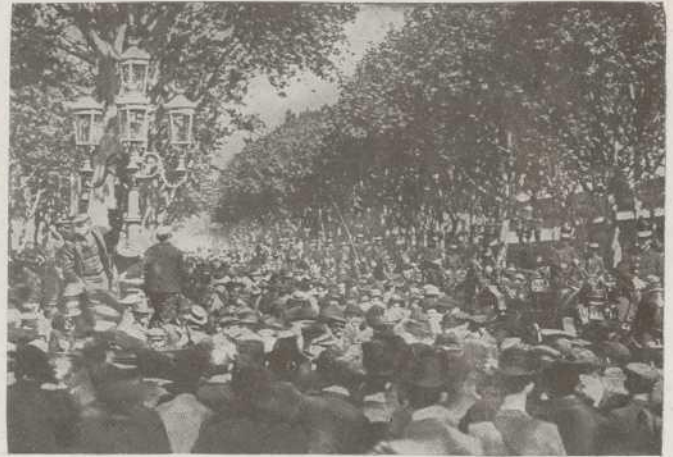

Detall de la galeria, oberta amb motiu de la seva restauració

SOLIDARIDAT CATALANA

Aspecte de la tribuna durant la manifestació

L'arribada dels senadors i diputats

VINTI-CINC anys rodons s'han complit, el 20 d'aquest mes de maig, de la *Festa de l'Homenatge*, o sigui el comble de la famosa Solidaritat Catalana, que fou proclamada en el mitiu de Girona l'onze de febrer de 1906.

Hi eren tots: els regionalistes, l'Unió Republicana, els federals, els integristes, l'esquerra nacionalista i l'Unió Catalanista; tots els catalans que havien sentida la fuetada del projecte de Llei de Jurisdiccions, imposada pel militarisme furiós que volgué venjar-se de l'esplèndid triomf del catalanisme, cada dia més potent.

Per una caricatura més o menys feixosa del setmanari *Cucut!*, l'oficialitat de la guarnició de Barcelona es llança, la nit del 25 de novembre de 1905 — data històrica per als catalans— contra el citat periòdic satíric i *La Veu de Catalunya*, invadint l'ur redacció i cremant els mobles, amb la tolerància de l'autoritat civil.

Aquella foguera incendià els cors del catalans. Aquell acte de pretorianisme ajuntà tot el poble, que lluny de veure castigats als autors de la barrabassada, el poder públic perseguí a les víctimes:

La premsa espanyola i l'exèrcit tot empengueren una campanya anticatalanista d'una violència brutal. Demanaren, exige-

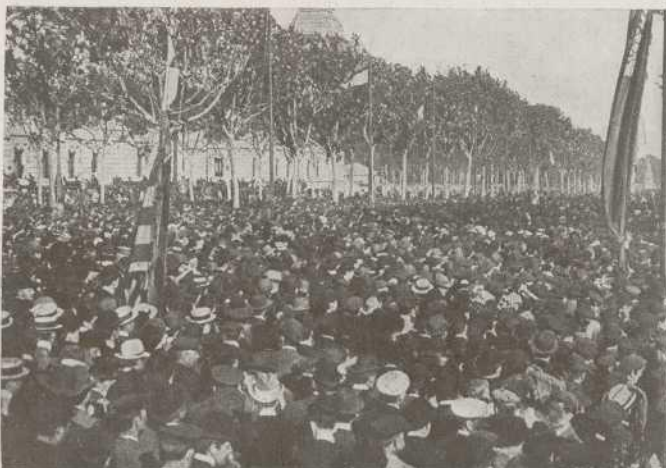
Aspecte del Saló de Sant Joan al passar la manifestació.

ren una llei que enfonzés poc a poc la renaixença catalana. Aquesta trista glòria correpongué a Moret, capdill liberal.

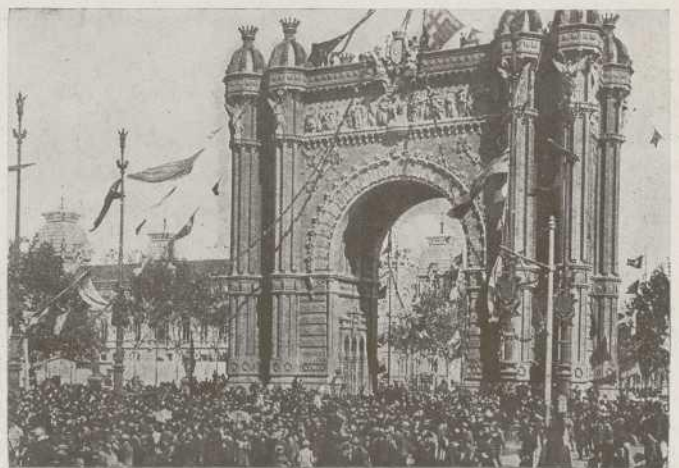
Tots els senadors i diputats catalans s'uniren per a combatre l'inverossíml projecte. Fora de Lerroux, tots els diputats republicans espanyols i alguns conservadors, ajudaren als nostres, que, a la fi, vençuts, es retiraren del Parlament.

Aquella brillant defensa dels principis de la llibertat civil feu vibrar Catalunya. Fou un alçament de tot el poble que sabé retre homenatge als seus capdavaners, entre els quals es redraçava la figura gloriosa de Salmeron, qui arribà a comprendre els sentiments i l'ideal de la nostra pàtria.

La festa dedicada als parlamentaris que havien combatut la Llei de Jurisdiccions, constituí l'acte cívic més grandios mai no celebrat fins aleshores a Catalunya. Gent de totes les comarques de la nostra terra, de totes les classes socials, de tots els partits passà en manifestació interminable. Per damunt de la multitud, de més de 200 mil persones, centenars de banderes i estandarts onejaven sota el sol esplèndid d'aquella tarda. L'espectacle per als qui el veieren, fou inobidable, allà al Saló de Sant Joan, després de desfilar sota l'Arc de Triomf.

La manifestació desfilar per davant de la tribuna

L'Arc de Triomf al arribar-hi la manifestació

PIRENEU CATALA

(De la pág. 17)

un el cèlebre llit en el qual, segons ells, han dormit famosos reis; l'hospitalitat, doncs, no pot ésser més sincera. Aquell qui es troba al peu de l'ermita una nit de lluna i en terminar el dia, sent en la seva ànima una impressió tal, que no pot transcriure ni oblidar. Una mescla de sentiments especials, la insignificància de l'ésser humà, la majestuositat de la naturalesa, l'encant de la vida, etc., inunda de tal manera el cor, que per força se sent l'explicació de la felicitat... això és... la satisfacció de totes les necessitats.

Al peu d'un avet i entre els clars de lluna, que brilla com un mirall d'argent, hom escolta el murmuri de les aigües i veu la joganera escuma saltar entre els còdols per a desaparèixer i reaparèixer sota altres dibuixos. Palets, pedres i roques deixen d'ésser mullats per l'aigua, per atényer les argiles i terres, en les que vegeta la verda molsa, que als raigs de la lluna pren capricioses colors, combinant-se amb els reflexos de les gotetes d'aigua depositades damunt l'herbei.

Aviat termina aquesta zona, per a entrar en la regió dels boscos. Una negror formidable els envaeix, i les copes dels avets batallen elles amb elles per tal d'asolir una màxima altura; les aures misterioses deixen sentir llur inestroncable remeig.

Fins ací percebem el paisatge, amb la mirada baixa al principi, horitzontal fins a aquest moment en el qual ja cal elevar els ulls per a seguir els contorns que forma la Naturalesa. Més enllà dels boscos, els dos graons de la muntanya, en els quals els camps de neu reflecteixen colorits que difícilment poden ésser imitats. Cal elevar el cap per a contemplar, finalment, les moles imposants i rocoses del Pedraforca, la muntanya encantada qui diríeu que és de vermell-violaci impressionant.

Difícil d'escalar i amenaçador, el Pedraforca, en ésser vist des d'aquest lloc, ens fa pensar que és la mansió dels cíclops, l'estada dels titans.

Un cel blau, quasi negre, sembrat per tot arreu de lluentines brillants i infinitament belles, coronen els espais i rodegen el quadre que la nostra ploma no ha pogut del tot descriure.

Però la muntanya no ens inspira pas solament poesia i tranquil·litat d'esperit, sinó que també ens dona valor i energies per a les lluites de la vida i una immensa alegria i optimisme en el jo del nostre esperit.

Una nit de camping en la Bauba dels Carboners del Pedraforca i una escalada al pic, ens ho demostren. La escalada no careix de dificultats, els abismes presenten la mateixa amenaça que les roques arrognants i les parets dretes que interrompen

el pas i obliguen a la gimnàsia muscular...; però quan hom arriba al cim contempla... no hi ha ploma capaç de descriure ni la bellesa del panorama ni l'optimisme que regna en l'ànima del que allí es troba.

El Pireneu de l'Alt Bergadà, serres del Cadí, de Moixaró i d'Alp, s'entrelliguen per ports, essent els més importants les collades de Tanealporta, de Pendís i Jou, que donen pas entre el Bergadà i la Cerdanya. Els cims d'Alp amb Puigllançada són unides a la comarca del Pireneu Oriental per la collada de Tosses i la serralada, ramificant-se de seguida, va a terminar a Camprodon.

En les serres del Cadí, i també en les d'En Cija, existeixen les Bòfies, petites quantitats de neu, que són eternes i que estan situades en els vessants Nord dels pics. Com que els raigs del sol no penetren mai en aquests llocs, i per altra banda les temperatures en aquestes regions són sempre baixes, la neu s'hi conserva tot l'any i malgrat de distar molt la llur altitud d'ésser la de les neus perpètuas, aquestes es pot dir que existeixen sempre.

El pic de La Mena, o sigui el cim de la muntanya d'Alp, és original perquè el seu padró o punt més alt es fita de divisió de quatre parts, que són Alp, Bagà, Das i Grus.

La carena continua, com hem dit, seguint cap al Pireneu Oriental català amb cims tan importants com el Puigmal, Bastiments, etc., que fineixen en el pic de Costabona; hom passa entre ells per ports tan coneguts com la collada de Tosses, coll de Nou-Creus, Tirapits etc., tots interessants i a una regular altura sobre el 2.400 metres.

En aquesta serralada pirenenca, hi ha centres d'excursió tan renomats com el poble de Gòsol, magníficament situat en les faltes de Pedraforca, i amb unes condicions tals que, si no fos per la gran incomoditat que comporta traslladar-s e aquest punt, no hi ha dubte que seria convertit en una cèlebre estació termal; el confortable i magnífic xalet-refugi de La Molina, del Centre Excursionista de Catalunya, que últimament s'està popularitzant per les seves esplèndides pistes per als esports d'hivern, on fàcilment hom aprèn l'esport tant suggestiu com és el del ski; el santuari de la Mare de Deu de Núria, i el refugi del Centre Excursionista d'Ull de Ter, des del qual es dirigeix cam a Camprodon un camí comodíssim i pintoresc a no poder més, parlant del qual, autors de guies de muntanya diuen que és grandíols i sublim, capaç d'inspirar a un poeta rondalles de fades i de dones d'aigua.

□ □ □

Pel curs d'aquestes grans serralades neixen els rius més importants de Catalunya: a la Serra del Cadí, neix el Segre; a les

serres del Vert i del Port del Comte, es tribacions d'En Cija, neix l'Aiguadevall, afuent importantíssim del Cardener; a les muntanyes d'Alp, el conegut Llobregat; a les faltes dels pics de Freser i Bastiments, el Freser i el Ter, respectivament, i prescindim de citar les infinites fonts que originen importants afluents dels rius citats damunt, com són el Bastareny, la riera Salada de Saldes, etc.

□ □ □

Naturalment que és impossible en tan poc espai detallar el Pireneu, ni tan sols les contrades de què hem fet menció, i publiquem qualque reproducció; puix per això cal escriure llibres enters, i en aquestes línies només hem pretès donar una petítíssima visió de les serralades citades i fàcilment assequibles a tots els amants de la muntanya, com a qualsevol persona que li pugui interessar executar corregudes pel Pireneu Català, sense pèrdua notòria de dies de treball, sense riscos de cap mena i amb un relatiu confort.

H A M O R T ELISEU MACAYA!

La nova del decés del jove dibuixant ha omplert de tristesa al personal i a tots els amics de la nostra revista, i també al gran nombre de catalans que són de la coneixença i amistat de la família Macaya, els quals, per aquest sol fet, li porten la més cordial estimació.

Si sempre és dolorosa la pèrdua d'un ésser volgut, molt més ho és quan es tracta, com en aquest cas, d'una vida tendra, joventíssima, que en plena adolescència transparentava ja l'il·lúsió d'una gran espiritualitat, la força de l'ideal artístic que és a la seva llar com una religió practicada amorosament des dels anys d'infantesa. Aquest anhel d'art transfigurava l'ànima del malaurat Eliseu Macaya i la feia venedora de les defalliments i dolences del seu cos dèbil i malaltís, assenyalat d'uns quants anys ençà per un destí inexorable. En mig de la pena i la sofrença, en mig del desconsort dels seus, Eliseu Macaya trobava espai en el conreu del dibuix i dissenyava per a la revista CATALUNYA aqueixes il·lustracions plenes d'ingenuïtat i de gràcia, que eren promissores d'un talent artístic que, dissortadament, no havia d'arribar a la plenitud. Aqueixes tasques empreses amb vera vocació i afecte semblaven portar algun conhort dels seus, Eliseu Macaya trobava quell noi de quinze anys que, en mig de la seva malaltia, mostrava el somriure de l'optimisme i l'esperança per tal de no fer més colpidora la malvestat del seus pares i germans.

CATALUNYA ha perdut un amic cordíllim i un artista sincer i selecte, que ja des de ben aviat feia honor al seu cognom i a l'art de la nostra terra. És amb verdader sentiment i pregona voluntat que la nostra revista s'associa al dol del seu director, senyor Lluís Macaya, i de la família tota de nostre plorat col·laborador, tot demanant per a aquest el repòs etern i benaurat i per als seus la resignació cristiana que els hi cal en tan suprema malaurança.

ESTAMPA NOVAIORQUINA

L'AMOR DINTRE ELS GRATACELS

PER

M. BANDRANAS PALA

PEGGY, la frívola i fràgil Peggy, tots els dies — menys les festes — a les nou del matí, sortia de la seva caseta, situada prop dels docks de Brooklyn, i d'un gемеe, l'elèctric la deixava davant del gratacel més sumptuós de la City. En el pis quinzè, escriptoris trescents al trescents dotze, es trobaven les oficines de Mr. John Holvy, gerent de la Brazilian Caoutchouc Co. i fort accionista de les empreses similars d'aquelles terres.

Peggy, hi duia sis mesos d'empleada, i ja en feia dos que Mr. Holvy, d'entre un estol de dactilògrafes, calculistes i registradores, l'havia elegida per a secretària seva. Llesta? Hàbil? Maca?... No, res d'això. Més aviat, per la seva carona de nina, i Mr. Holvy sentia una verdadera debilitat per les cares de nina, debilitat senil, que res no l'aturaria, fins a arribar a fer de Peggy, la seva joguina.

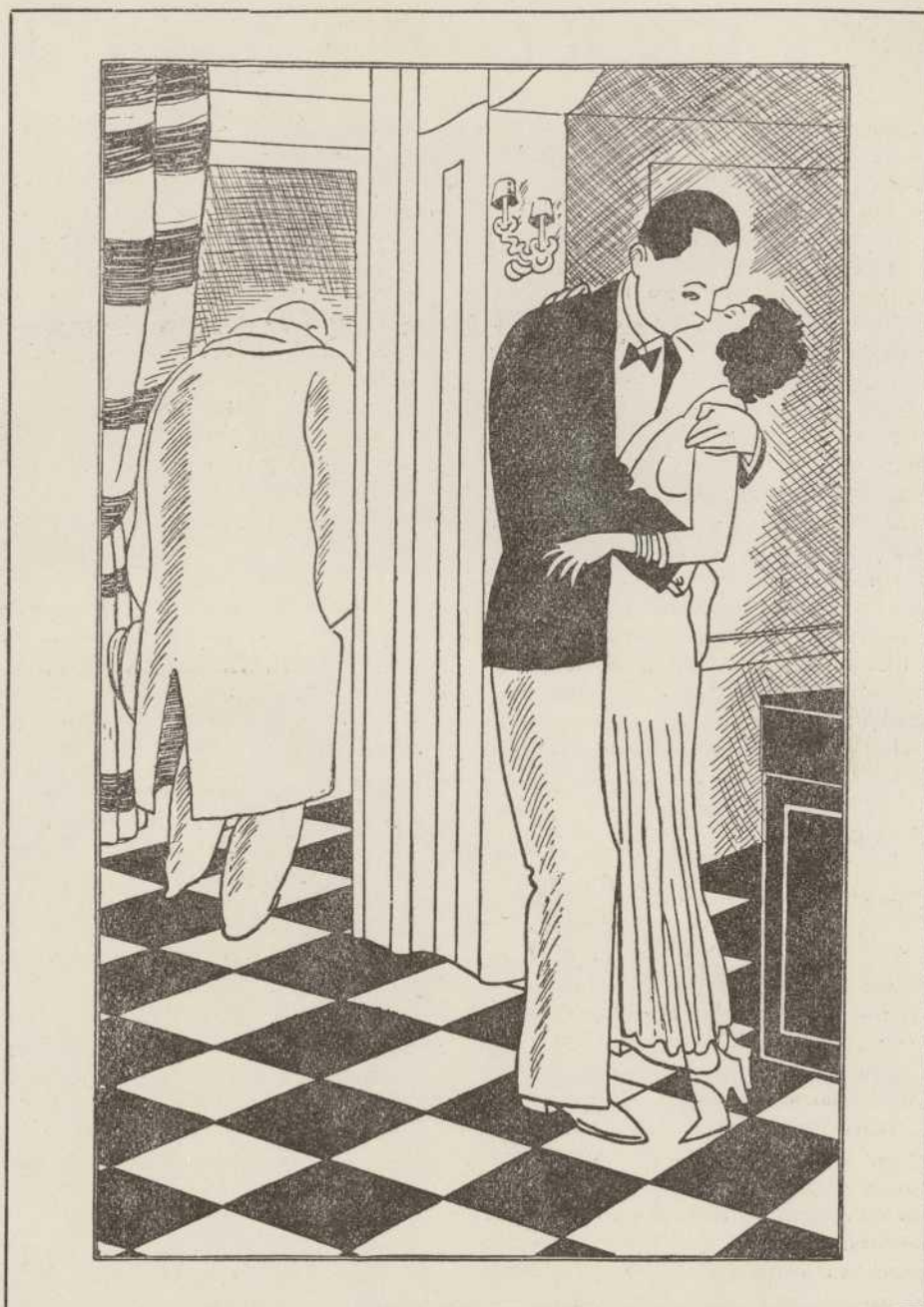
El fum i el brogit del Hudson havien omplert el caparronet de Peggy de boirines i extravagàncies. Els dies de festa, però, l'airet de Long Island, l'esport i el flirt, l'eixamorien, deixant-la com nova. L'esport i el flirt... heus ací, en resum, el per què de la seva vida i el motiu pel qual — segons ella — mereixia la pena d'ésser viscuda. Veiem el seu carnet d'apunts, de quina manera classifica amb colors, als seus festejaires, esports que practiquen i tanda assignada a cada un d'ells.

Comencem:

“Dilluns: Arthur Dickson — blanc — tennisman; un xic tímid, bon noi. Dimarts: Patrick Miller — blau — yachtman; semiromàntic, força tendre. Dimecres: Jonny Patterson — vermell — baseballe; imprudent i atrevit. Dijous: James Teill — groc — horseman; correctíssim; massa correcte. Divendres: Tom Clark, rugby player—gris — aspre i melancòlic. Dissabte: Eric Tralley — vert — footballer; apassionat amb excés. Diumenge: Alfred Ridston — rosa — golfer; enamoradís, simpatiquíssim”.

D'aquesta ràpida classificació, el que en surt més afavorit és Alfred Ridston. Veiem-ne els motius. En primer lloc, era el més ben plantat; a més a més, golfer, esport pel qual ella tenia predilecció, i alhora empleat en les mateixes oficines; això feia que el contacte en el treball i l'afinitat deportiva, els lligués més íntimament.

Ridston, aquell dia esperava a Peggy en

el cos central d'ascensors, con tantes altres vegades l'havia esperat. Volia anticipar-li una nova. L'estrena d'un nou trajo de golf, el qual havia de rebre aquella mateixa tarda a l'oficina. L'espera es feia llarga i en comprendre que faria tard en signar el llibre d'entrada, es decidí a muntar a l'ascensor. En aquell mateix moment, l'auto de Mr. Holvy s'aturava davant de la gran portalada. El xòfer obrí la portella, i en sortiren Mr. Holvy i Peggy.

Ridston, avergonyit, es ficà de pressa al primer ascensor que pujava. Peggy, en veure'l, en sentí goig que l'hagués sorpresa. Després, ja li explicaria a Ridston.

□ □ □

En l'intimitat de la seva oficina, Mr. Holvy assabentà a Peggy del cas de divorci entaulat contra la seva esposa. Ell sabia bé, que era qüestió de dies el fall que el deixaria en ampla llibertat. Per tant, insistia a Peggy, que efectuava la separa-

ció, mitjançant el seu consentiment per omplir el lloc que deixava vacant la seva esposa.

Mr. Holvy tenia a Peggy asseguda damunt dels seus genolls. Peggy, displicent, aguanta el sermó sense dir mot, amb la mateixa impassibilitat que quan li posava un dolç als llavis o la duia al *diner-concert* del Carlton.

—He donat ordre — digué Mr. Holvy— que enllesteixin el palauet de la Cinquena Avinguda. Que et sembla?

—Magnífic.

—A tu, que t'entusiasma el golf, hi tindrà un camp esplèndid.

—Admirable.

—I bé, Peggy, contesta'm. Estàs satisfeta

—Sí — respongué, i agafant-lo per les solapes de l'americana, el sacsejà bona estona.

—Fes-me un petó — demanà Mr. Holvy.

—Dona'm una cigarreta — feu ella.

—Sí, jo te la posaré a la boca; però, dona'm un petó.

—Vull la cigarreta.

—Té — feu ell, posant-li als llavis.

—Té — contestà ella amb el bes.

—I ara, acceptes en ésser la meva esposa?

—Sí.

Un cop de telèfon de l'oficina vuitena interrompé l'idilli. Mr. Holvy digué a Peggy:

—Et deixo per un moment. A les dotze, sortirem junts.

—Dinar? A on?

—Al Maurice.

En tancar la portella de l'oficina, Mr. Holvy es donà un petó a la mà i d'un bufec el feu volar a Peggy. Ella, amb coqueteria, tançà els ulls i cloguà els llavis, com xuclant-lo.

Ridston, impacient, feia estona els espia-va, i en veure el camp lliure, cridà a Peggy. Ella sortí. Ridston portava una grossa capsa, que obrí, treint-ne un trajo flamant de golf. Els dos es miraren, com- prenent-se. Peggy, agafà el pantalon pel volt de la cintura i volgué veure com li

quedava aquell mosaic de coloraines.

—Té, posate'ls — digué Peggy.

Allà mateix, Ridston se'ls posà, damunt dels que duia.

Aleshores, ella li comprí un xic els costats, i Ridston, en venir-li una esgarri- fança de pessigolles, acotà el cap i les boques es trobaren. En aquell precís in- stant, Mr. Holvy creuava pel passadís.

—Oh!... — feu ella, en veure'l.

Ridston romangué quiet. Mr. Holvy, po- sant-se una mà al cap i l'altre al pit, obrí la boca, fent una ganyota i en no poder articular paraula, desaparegué resoltament.

—Ja ho veus, Ridston. Tot s'ha perdut per l'imprudència nostra.

—Què hi farem!... — feu resignadament.

—Te'n penedeixes?

—Mai. Vaig a deixar la capsa a l'ofi- cina i esperaré a Mr. Holvy per veure qui- na resolució pren.

—Teniem de sortir junts a les dotze — afegí Peggy, — però després del que ha passat, no l'espero. En tot cas, avisa'm el resultat per telèfon.

S'acomiadaren. Peggy entrà a l'ascensor i d'una revolada es trobà a la planta bai-

xa. Ja en el carrer i quasibé al mateix davant de la portalada, un *policeman* feia apartar a un grup de curiosos a l'entorn d'un cadàver. Peggy s'hi apropà. Una ga- nyota d'espant i de fàstic feu contraure els seus llavis. Aquell cos era el de Mr. Holvy, amb el cap esberlat contra la vo- rera.

Se'n pujà novament a les oficines, per avisar a Ridston. Mentre l'ascensor mun- tava, ella es digué:

—La nostra imprudència ha fet que es llevés la vida. Pobre Mr. Holvy!... Po- bre!...

□ □ □

I bé: feien tot just vint minuts, que un cable del Brasil provocava el suïcidi de Mr. Holvy. Les accions del caudú sofrir- en una baixa tan enorme, que la bancar- rota era un fet i davant l'espectacle de la seva ruïna, resolué eliminar-se, llan- çant-se des d'un finestral, d'aquell sump- tuós gratacel.

M. BANDRANAS PALA.

LA FIRA DE SANT PONÇ

(De la pág. 20)

Les altres venedores que, més ben pro- veïdes, o que no han sabut donar a llurs herbes aquella categoria, diguem-ne patricia, també fan les vendes amb satisfacció, puix hi ha compradores a bastament. És que allò d'adquirir manadets de farigola florida, de posar dintre el cistell uns feixets de sajo- lida i de comprar espígol per a perfumar la roba, i que fa allunyar les arnes durant els mesos d'estiu, no hi ha mestressa de casa barcelonina que ho passi per alt.

Per això és bo de veure i d'escollar els diàlegs que es susciten a l'entorn de l'ad- quisició de les esmentades herbes i de les que no s'esmenten. Allò és una de les més llampants estampes barcelonines, perquè, a la tradició secular, s'hi afegeix un regust força pronunciat de modernitat, que for- men un total ple d'evocacions i d'ansies per a l'esdevenidor.

I tenim que a mig matí, la fira de Sant Ponç — el de les herbes miraculoses per agenciar saborosos estufats — ja està en tot l'apogeu. Les venedores, passades les nou, han pres l'aire pontifical de les persones que se senten revestides d'una missió trans- cendental. Tenen a llurs mans el que, més d'una nit, allà a una cuina de família ben- estant, no sigui possible la preparació d'u- na sopa de farigola amb un ou batut, men- ja insubstituïble per al que sofreix d'aci- desa a l'estòmac.

Això fa que la farigola, fins a cert punt, sigui l'herba més sollicitada. Té totes les preferències i es cotitza a un preu que en- llepoleix les venedores.

Les altres labiades, a dir veritat, també troben llurs marxants. La sajolida, que és l'única herba que es presta per a la pre-

paració de les olives, fa un paper força bonic; ben embolicada amb un full d'es- trassa, per regla general, va a parar a un recó de calaix en espera del moment opor- tú de fer-ne ús.

I Sant Ponç, més ben dit, la fira de les herbes, arriba que s'acaba. La diada sem- pre dona els mateixos resultats. Les vene- dores se'n van cap a llurs pobles amb unes pessetes i amb els cistells proveïts de coses per a la vida, i les mestresses de ca- sa de Barcelona, si més no, resten amb la satisfacció d'haver honorat Sant Ponç, per- què no és altra cosa l'adquisició de les her- bes.

OPINIONS D'ALTRI

(De la pág. 2)

no a través del error y por contraste con el error comprobable y demostrable (trial and error, dicen los beheavouristas). Por otra parte, la fuerza coercitiva jamás ha servido para demostrar ni corregir un error, antes lo ha afianzado, enconado, exacerbado, vivificado y prolongado en el tiempo. Si el problema catalán fuese un falso problema (yo no lo entiendo así), hasta tanto que la propia inteligencia catalana descubriese por sí, sin presión externa, su error, subsistiría de todos modos la dificultad intrínseca y práctica del problema. De todas suertes, al problema catalán no se le pueden aplicar otros métodos que los de la inteligencia.

R. PÉREZ DE AYALA.

LES PINTURES DE JOSEP ARIET

(De la pág. 22)

Ariet s'ha especialitzat en allò que podrà anomenar-se pintura fotogràfica. A qui no sàpiga el que representa, com a art, això de traslladar a la tela la realitat bategant, potser creurà que és la cosa més fàcil del

món. Res més allunyat, tanmateix d'aques- ta suposició, perquè si per cas un hom contempla amb atenció els treballs d'aquest nostre artista, de seguida es farà càrrec que està davant de coses que honoren, per no dir que li donen renom universal, a aquell qui les exposa a la consideració pú- blica.

Aquest "Vallecarca", que és d'una va- lor tècnica insuperable, perquè ens fa la impressió plena d'una estampa que hagi estat treta d'un negatiu, tant forta és la semblança amb la mateixa natura, ens do- na fermança d'un art plàstic capaç de fer rodar el cap, emposos per la bellesa que, sense cap esforç, s'hi destria.

Aquests roquissers de la Costa Brava, que són d'una dificultat única per a qual- sevol pintor, en Josep Ariet tenen un in- terpretador tan sagaç i tan mestriol, que triomfa sense cap hesitació. S'hi endevina un temperament ferm, una visió de les co- ses i el paisatge que fa un joe pietòric per- fecte i, al mateix temps, allò que és la impressió del conjunt, tot sadollat de sen- timent de la terra.

"Palamós" ja és una altra cosa. Aques- ta ciutat marinera, que es presta en gran manera per a les manifestacions artístiques, pel seu panorama blanc i serè com la ma- teixa puresa, ha trobat en el pinzell de Josep Ariet un cultor insigne. Potser fó- ra dir massa si el comparéssim amb aquells paisatgistes i marinistes que han donat fins l'última impressió capaç d'enregistrar; pe- rò això no vol dir que hi hagi minva en l'art del nostre artista. Més aviat se l'ha de posar molt per damunt dels qui seguei- xen els cànons acadèmics.

El quadre "Tardor" dona una forta evocació del que són els pobles muntanyencs de la nostra terra.

Josep Ariet, amb aquestes teles que ha exposat, ha donat un pas fermíssim en la seva carrera artística.

GLOSSARI DE L'HORA CATALANA

P E R J . M A S D E F L I X

IV

O N es trobin dos catalans, només pot haver-hi, avui, un sol comentari. En la llar, en els cercles d'amics, en les entitats, només hi cap, aquests dies, una conversa, que, en tots els casos, és viva, animada, entusiàstica.

De cinc dies ençà vivim en una tensió d'esperit, pendents de la notícia que vingui a afirmar ço que el cor anhela, la realitat d'una situació creada amb tanta serenitat, amb just càlcul, amb organització perfecta.

Eren d'esperar, certament, els esdeveniments ocorreguts a Espanya, però no amb la rapidesa i precisió com ara s'han produït. Pel que respecta Catalunya, era innegable que, després de sofrir set anys de malastruguesa, el poble havia d'aprofitar el moment que se li oferís per demostrar el complet recobriment de la seva ànima. Per això, tan aviat com pogué manifestar-se lliurement la voluntat popular, venguda l'autocràcia i sense altre camí que la fugida, s'imposà en totes les terres de la península ibèrica l'imperi del dret i de la raó, i es produí el magne esdeveniment que encara ens té sorpresos i anhelants.

Ha treballat Catalunya per reconquerir la seva llibertat. Ha costat llarguíssims anys de lluites, d'intel·ligències, de concessions, d'entusiasmes i descoratjaments; però s'ha guanyat en un moment d'encertada decisió, de justa oportunitat, portada precisament pels homes titllats de visionaris, els ideals del quals semblaven irrealitzables.

El fet s'és consumat. Avui l'Estat Català existeix. L'organització creada, els pactes establerts entre els homes d'estudi i els homes representatius de les esquerres espanyoles i catalanes ho han fet possible. La mútua comprensió entre uns i altres seran fermaça de llur sosteniment. I el prestigi de Francesc Macià, el seu provat patriotisme, la seva integritat, obtindran la confiança de llurs compatriotes. No res menys, podem veure com ofereixen la llur adhesió al govern de la Generalitat tots els estaments de Catalunya, qualsevulla que sigui l'ideologia que sustentin.

Que no hi manqui la dels catalans que vivim en la llunyària, ben efusiva i franca. D'aquí una mesada s'escau el vint-i-cinquè aniversari d'aquell moviment magnífic de Solidaritat Catalana. Que una nova solidaritat ens uneixi fermament, per tal d'assolir el restabliment de la personalitat del nostre poble i que contribueixin a la consecució d'aquest ideal totes les nostres classes socials. Que la bona fe i la cordialitat guini el pensament i els actes dels homes que han de donar estructura a la nova Federació Hispànica, en la qual pugui viure i engrandir-se la nostra Catalunya.

Signi aquest el nostre vot en el proper plebiscit, germans!

19 d'Abril de 1931.

V

No sempre ha trobat el degut ressò, a la nostra terra, l'esforç que fem els seus fills que residim a Ultramar. Plens d'illusió, amb els ulls i el cor posats en ella, tot el nostre anheli és d'enlairar el seu nom, les seves belleses, la potència del seu treball, l'excelsitud del seu esperit, les qualitats totes que fan enorgullir-nos d'ésser catalans. I aquesta illusió, aquesta amor nostra podríem qualificar-la de platònica, perquè són moltíssims els compatriotes que difícilment han de tornar a heure el goig d'un retorn definitiu.

Pel que fa referència a l'Argentina, podem vanar-nos els catalans d'haver donat bon compliment al nostre deure. Constituïm una col·lectivitat potser no ben organitzada, però nombrosa, important sota els diversos aspectes de la vida i, en general, escollida. No hi mancaran, segurament, elements al marge de la normalitat, però aquests resten fora de camí. El cert és que, als catalans, hom els considera en un pla elevat i no hi ha empresa, sigui del caràcter que hom vulgui, on no hi figurin, amb honor i profit.

Si sota el caire individual els catalans excel·leixen en els seus afers i honoren el nom de la pàtria llur, no és menys important la tasca que han realitzat col·lectivament, i no dubtem pas que aquesta actuació és la que ha fet possible el bon concepte de que fruïm en el país. Ha estat continu, persistent, l'esforç per a donar a conèixer la vàlua de la nostra Catalunya; particularment el seu art i literatura tan puixants, que avui hom els distingeix, aquí, amb caràcter propi; els seus ideals i avenços reconeguts per tothom; les seves reivindicacions que ara esclaten victorioses.

I, no obstant, no sempre aitals esforços han trobat el degut ressò en els cercles de la nostra terra, com si manqués una vinculació — una ordenació, diríem, — que fés més eficaç el nostre anheli, potser perquè han estat desconegudes les nostres ànsies, tal volta perquè els problemes latents que allà han existit han distret l'atenció que mereix la força expansiva que representen els homes que han deixat el seu país, però que en ell somnien i hi viuen espiritualment a tota hora.

Per això és plaent quan hom troba veus d'encoratjament i de lloança. Suara, l'Hora Catalana ha pogut escoltar-ne una de veu, ben cordial i autoritzada. Damunt les planes de *La Publicitat* ha dedicat un comentari a la nostra obra Carles Soldevila, en els seus incomparables "Fulls de dietari". L'àgil i espiritual escriptor, ben co-

negut i celebrat aquí com a comediògraf moderníssim (recordem els elogis que fa poc merequé al seva obreta "Civilitzats, tanmateix!"), ha copsat el vertader sentit de la nostra institució i li dedica uns conceptes ben falaguers. Diu: "I què és l'Hora Catalana? Una institució que cada diumenge de l'any, des d'una de les estacions radiodifusores de la República, cura de donar un programa exclusivament català, a base de cançons, corals, diàlegs, discursos, descripcions, folklore, etc."... "Però, vaja, potser, relativament els catalans de l'Argentina estan tan bé com nosaltres en aquest ram; "la veu de l'èter" els recorda, amb una freqüència que no era d'esperar en una terra estrangera, les cadències i les asprors de l'accent nadiu... Tenen un cop a la setmana una hora per a ells, sense promiscuacions. Això deu fer el seu efecte als que han anat a raure a un recó de la Pampa o de la serralada andina i, de cop i volta, es troben envoltats per veus catalanes. Llur enyorança es deu sentir alhora exacerbada i endolcida... Aquest fet, tot sol, ja té prou importància perquè no em peneixi d'haver-ne fet esment".

Són ben dignes de regraciament veus com aquesta, que acullen els esforços dels catalans emigrats. Comentaris semblants són els que voldríem veure reproduïts sovint en els cercles representatius de la nostra terra, que ben segur enardirien més el nostre entusiasme i ens enfortirien per a fer més intens el nostre daler d'enlairar el nom de la mare Catalunya en els països de la nostra adopció.

26 d'abril de 1931.

VI

Coincidint amb la diada de Sant Jordi, fou celebrada el dia 23 d'abril, a Catalunya, la Festa del Llibre. No pot haver-hi diada, com aquesta, que doni fe més palesa del grau de cultura que ha assolit la nostra terra.

Uns quants anys enrera, amb tota la florida que tenia la nostra literatura, un dia dedicat al llibre català no hauria traspasat, de segur, els límits d'escriptors i artistes. Ara és tot el poble que s'hi interessa; i així podem apreciar, any rera un altre, l'èxit brillant que obté aquesta celebració i la elevada significança que té per al nostre poble.

No hi ha bé que per mal no vingui, com diu l'adagi popular. I els anys darrers, durant els quals Catalunya ha tingut de concentrar-se en sí mateixa, han fet possible el miracle. Abans, ja sabem com era limitada la producció literària, que es reduïa a poesies, novel·les i contes, amb tiratges limitats. L'escriptor i el poeta actuaven — hom podria dir — com dilettants. Però, quan el pensament català es veié obligat a recloure's, furgà en les arrels pairals per a copsar-hi tota la sava de la terra i anà a abeurar-se a les fonts més pures de la cultura milenària, i aleshores sorgeix una nova intel·lectualitat que dona

caràcter propi i universal a la nostra literatura.

La llavor sembrada per escriptors i poetes d'una època que podríem anomenar casolana esclata en una florida que admira. En totes les branques de la cultura excel·leix la literatura catalana. Ja no són soles la novella i la poesia, que cada dia esdevenen més brillants, sinó que en totes les especialitats de l'intel·lecte es produeixen obres d'una altíssima qualitat. El poble — que també s'ha reclòs en l'entranya materna — obté una nova mentalitat i absorbeix els llibres catalans. Els tiratges prenen proporcions insospitades, l'escriptor pot dedicar-se enterament a la seva professió i així es crea un ràpid desenvolupament editorial que fa possible l'expansió del llibre, pa espiritual que avui és ja una necessitat per al poble català.

Arriba a ésser-ho per a nosaltres, els catalans allunyats de la pàtria? Quina és la nostra aportació a una obra tan ferma de patriotisme i de cultura? Més aviat hem de creure que és migrada, més per descúit que per mala voluntat. Perquè els catalans que ací i enllà vivim desarrelats de la nostra terra ens commou o ens enardeix la veu dels nostres poetes. I és de raó que servem el caliu de la llengua vernacle asaborint les concepcions de la literatura catalana, que avui pot satisfer totes les intel·ligències i tots els gustos.

Per tal d'obtenir tan noble objectiu, hauríem d'establir també entre nosaltres la Festa del Llibre Català, que, una vegada a l'any fos d'expansió i de dignificació, entre nosaltres, de la cultura pàtria. Senyalem l'idea a les entitats catalanes de Buenos Aires, que, amb ella, podrien tenir ocasió d'unir-se per a portar a terme, en forma conjunta, baldament fos un cop a l'any, una finalitat tan enlairada.

3 de maig de 1931.

EL POBLE DE RUPIT EN PLENES GUILLERIES

(De la pág. 21)

trar llur agilitat i magnificència als ulls embadalits dels contats vianants que s'arrisquen a petjar aquelles afraus, com una cinta d'argent s'escorre suaument per un sallent o salt d'aigua de 200 metres.

Si aneu a Rupit venint de la plana de Vic, haureu de travessar el poble de Collsacabra, paradís vivent, gerd tot l'estiu, encatífat de prades i ple de masies i remats d'ovelles que us faran rememorar les èglogues virgilianes. Quan ja albireu la ratlla sinuosa de la cinglera que us barra el pas i feu pagues de volar espai enllà, restareu clavats de peus a terra contemplant embadalits un poblet d'aire medieval, de rojos teulats i cases de pessebre que s'arrepinyen a l'entorn d'un enrunat castell feudal del casal pros de Cabrera, vescomptes de Bas i ara, com tantes coses bones de la nostra terra, pertany a una família aris-

tócrata de ponent. En temps remots i gloriosos, llur quadrada torre d'homenatge, s'aixecava ardida cel amunt volent albirar pel cim de la gínglera el paisatge sedant de Collsacabra, bell a l'esguart i de perspectives suaus i variades que tenen per fons el Pireneu nevat. Timberes, penya-segats, avencs i estretes gorges s'albiren cap a migdia, del poble estant. El pla del Llangardaix, el cingle de l'Avenc, el Far, i els lloms de les serralades de les Guilleries, amb el pla de Mondois, el puig de les Formigües i el vell Montseny al lluny, s'esguarden per una falla que obren les aigües de la riera adelerades per arribar al mar.

Poblet de l'antigor; poblet estàtic, plasmat cap al final del siscent, és una obra mestra d'urbanisme i de bella adaptació a la topografia terral i al bell paisatge que el circumda. Carrers costeruts i tortuosos amb llargues graonades obertes a las roca; cases amb finestrals gòtics decadent i alguna que altra mostra de renaixement català, d'una sobrietat tant característicament nostrada i del qual va perdent-s'en la tradició. Portals rodons i rectangulars, amb llandes de pedra picada ornades amb l'escut gremial o heràldic, donen un to bell i senyorívol als carrers i places que el vells rupits, homes de gran volada imaginativa, varen batejar amb noms eufònics de plaça de Cavallers, carrer de la Senyoria, pla del Fossar Vell, escales del Comte, carrer del Temple, hort del Catllar, cruïlla del Pros, etc., que evocuen temps heròics i d'intensa i benestant vida local.

No sé quants habitants té, ni m'interessa. Viuen del conreu de la terra i devassant les boscuries que abans cobrien arreu els plans, les serralades i les pregones afraus. Ballen el charleston i els ha caigut la plaga de l'estinejant barceloní que va abillat estrafolàriament i amb el seu mal gust ingènit pretén bastir xalets suïssos i parla un dialecte castellà.

J. Puget.

RAMON LLULL, EL DOCTOR IL·LUMINAT

(De la pág. 19)

ignorades és perquè "Mallorca mai no ha tingut cap influència a Roma".

En tot cas, la causa vital de la no canonització de Ramon Llull bé podria ésser que en segles passats hi hagués hagut desunions entre els Dominics i els Franciscans, puix els Dominics el consideraven com un heretge.

I no es podia oposar res a evitar la reprobació de què va ésser objecte un home que va pretendre que els misteris de la fe podien ésser demostrats per la raó.

Aquest plet va continuar a través dels segles, i era sempre aventat, fins que els Lullistes van fer un esforç per a obtenir el favor de Roma en ple segle XIX i va produir-se un conflicte ferotge per tal com un

bisbe antilullista va enfurismar-se per la devoció a Llull, que ell havia prohibit primer sota l'amenaça d'una penyora i després sota la de l'excomunió; i llavors va néixer l'ús constant del seu nom baptismal.

Veus ací la importància de l'acció de l'actual Papa. Un predecessor del mateix nom, Pius IX, va conferir la beatificació a Llull; potser la seva intenció ha estat de completar la sagrada promoció de la seva canonització.

Potser ha pensat que amb aquell esdeveniment obtindria una posició en l'afecte dels mallorquins, inferior, naturalment, a la fruïda per Ramon Llull, per què ningú no podia donar als illenes el viu plaer que llur sant inoficial reconegut oficialment pel Vaticà.

I semblant acció del Papa seria benvinguda pels deixebles.

Pesquè després d'haver estat arreconats durant segles els escrits de Llull ara estan atraient una extraordinària atenció. Un dels més assenyalats signes d'això és que Mr. C. Allison Peers, el professor *Gilmour* d'Espanya en la Universitat de Liverpool, recentment ha traduït a l'anglès per primera vegada dues obres clàssiques dignes de Thomas A. Kempis: "Llibre d'amie i d'amat" i "L'art de contemplació".

DE LA NOSTRA COL·LECTIVITAT

ASSOCIACIO PROTECTORA DE LA ENSENYANÇA CATALANA

Hem rebut la Memòria corresponent a l'exercici de l'any actual que fou llegida a l'Assemblea General Ordinària que tingué lloc en el Casal Català el dia menge 24 del corrent.

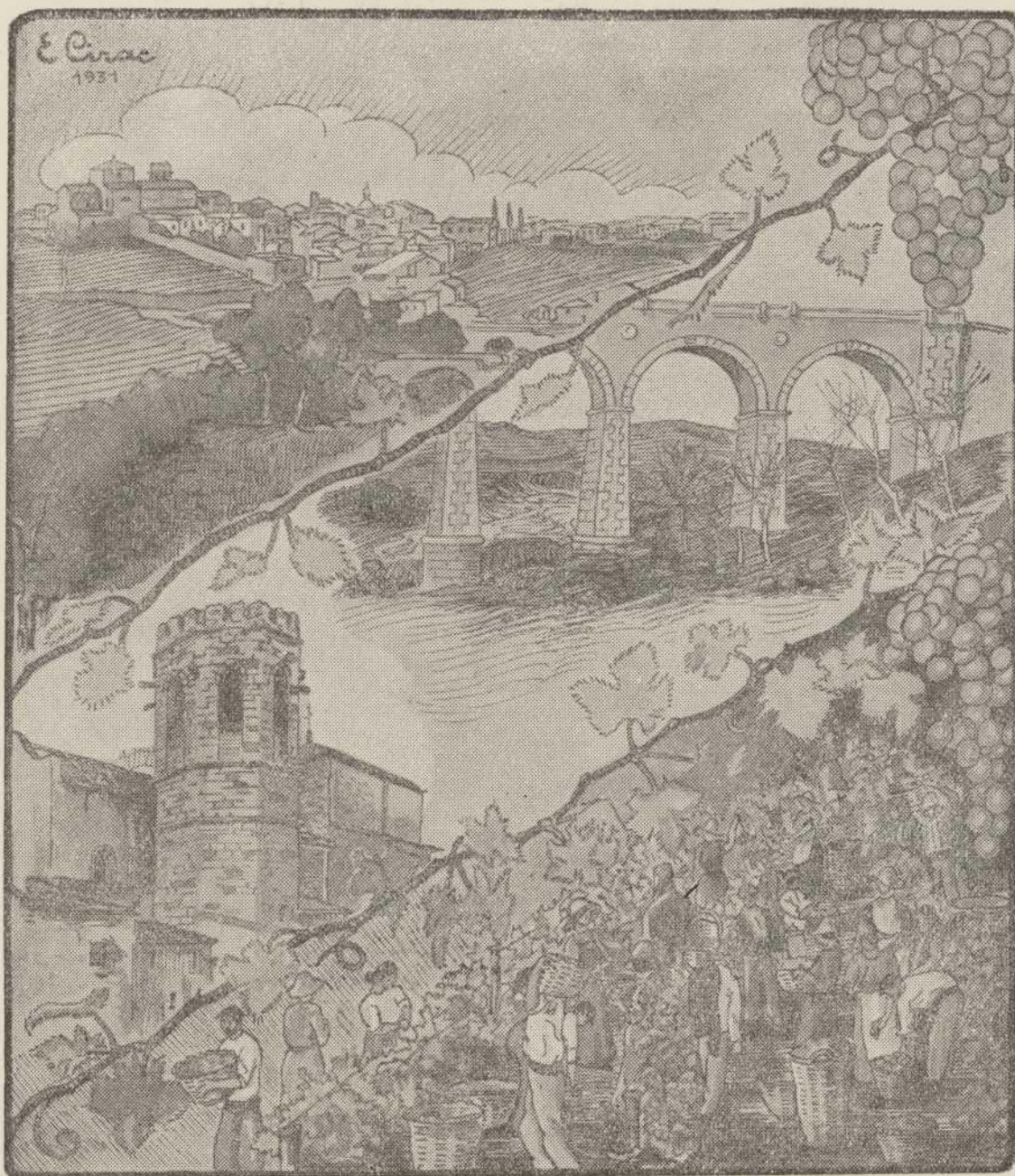
També hem llegit en els diaris totjust arribats de Catalunya, que el Consell Directiu de l'Associació a Barcelona, en la reunió tinguda el 27 de març proppassat, va prendre l'acord de concedir un diploma d'alta estima, entre altres, als senyors H. Nadal i Mallo, Lleó Reig, Joan Blai i Carles Rodó, presidents, respectivament, de les delegacions de Bs. Aires, Còrdoba, Mendoza i Rosari, per la constant fidelitat que havien mantingut durant tots aquests anys de dictadura a les tasques que realitza la A. P. de l'Ensenyança Catalana.

CASAL CATALA

Per a últims de juny hom espera tenir llestes les obres en construcció del nou saló de festes, que per dificultats de caràcter burocràtic no s'havien pogut activar.

El Consell Directiu de l'entitat està preparant un extens programa de festes per a celebrar com cal l'inauguració oficial i a les quals espera veure-hi gran concurrència.

SANT SADURNI D'ANOIA

D I B U I X D E E . C I R A C

SANT Sadurní d'Anoia és una vila del Penedès pintorescament situada a l'aiguabarreig del riu Anoia i la riera de Labern.

El Penedès és una de les més riques i florides comarques catalanes i una de les que han contribuït més poderosament a la formació espiritual de la Catalunya moderna, a la qual feina ha donat una pila de fills il·lustres, tals com els Milà i Pontanals, en Llorens i Barba, i els dos grans bisbes Morgades i Torres i Bages, i altres.

La principal riquesa del Penedès és l'Agricultura, i d'ella es derivada gairebé to-

ta la seva indústria. L'Agricultura del Penedès està molt avançada, i la seva producció més important, el vi, s'exporta en grans quantitats a l'estranger. Es famós el Centre Agrícola del Penedès, establert a Vilafranca en un magnífic edifici, i la mateixa vila — que és la capital de la comarca — posseïx l'Estació Enològica, institució a la qual van a estudiar fins els vinaters de la República Argentina.

Quan, modernament, les comarques vinateres es varen posar a fer Cellers Cooperatius, varen encarregar-ho als millors arquitectes, que els varen construir, cada un a sa manera, esplèndidament; l'emulació va

conservant l'antic nom de la casa, i amb aquest nom ancestral de Codorniu han batejat els Raventós el deliciós xampany que fabriquen dels raïms que produeixen els immensos vinyats de llurs propietats d'aquí i d'altres indrets de Catalunya.

A aquest objecte, l'illustre arquitecte Puig i Cadafalch els va construir grans caves i altres edificis, els quals a més de reunir totes les condicions de la delicada indústria exigeix, són de notable gust artístic, formant un conjunt grandios, que s'albira de ben llarga distància i que és visitat per nombrosos professionals i turistes.

animar a cada poble, que volgué tenir el celler més bonic. Artístics i pintorescos, alguns semblen catedrals.

Un dels centres més importants d'aquesta comarca, és Sant Sadurní d'Anoia, pàtria d'il·lustradíssims agricultors, els quals publicaven una revista agrícola com no n'hi havia pas d'igual a Espanya; un d'ells, Marc Mir, té un monument a la Plaça Major.

Sant Sadurní és també una centre cultural de relativa importància, amb tallers gràfics que editen obres curiosament impreses, i a més compta amb la cèlebre orquestra "Els Escolans", de llarga brama en tots els indrets de Catalunya. I Sant Sadurní d'Anoia és una petita vila, que no té més enllà de 3000 habitants!

Però els que han donat més renom a la vila són els Rabentós o Codorniu, pertanyents a la plèiade a què hem al·ludit, família que constitueix una veritable dinastia de propietaris agrícoles i cultivadors de la vinya en aquella i altres contrades.

De temps immemorial la família Codorniu habitava el mas d'Anoia, en mig de les seves propietats. En el segle XVII es va extingir la branca masculina; la pubilla Codorniu va casar-se llavors amb Miquel Rabentós, i Rabentós és, per tant, el cognom dels descendents d'aquesta unió. Però el poble, tradicionalment, ha seguit

NOTICIARI DE CATALUNYA

Capellades

El dia 17 de maig es celebrà el segon aplec excursionista i de germanor penedesenca, que assolí un èxit tan gran com el primer celebrat l'any passat a Sant Pere de Riudevitlles.

Un escaient programa de festes degudament combinat feu agradós el sojorn de tots els assistents a l'aplec.

Aquest l'organitzaren els diversos centres excursionistes de la comarca amb la col·laboració dels orfeons, esbarts dansaires, delegacions de Palestra, és a dir de tot els elements que representen un valor espiritual.

Totes aquestes entitats han rivalitzat en entusiasme per tal d'organitzar aquesta festa de germanor penedesenca.

La companyia de Ferrocarrils Catalans, per a major comoditat dels concurrents, posà trens extraordinaris en circulació.

Arbós

Les eleccions municipals celebrades foren portades amb lluita aferrada per part de tots els partits que hi prengueren actuació, si bé cal remarcar que fou lluita ciutadana i d'all respecte als drets de tothom.

Sortí triomfanta la candidatura de les esquerres per 227 vots contra la de les dretes que en reuní 174.

Foren elegits els senyors Esteve Cuanyes Escarré, Ramon Escarré Illa, Josep Pros, Joan Colet Farret, Joan Ribas Martí i Pere Rovira Bonan, per les esquerres; Vives Manyé, regionalista; Romagosa Rossel, conservador, i Pujol Farré, regionalista, de la candidatura dretana.

Vendrell

Les eleccions municipals donaren les majories a les esquerres, essent elegits els senyors Franciso Arbós Jané, J. Miró Gibert, Angel Martorell Vidales, Jaume Nin Fabrè, J. Ivern Arans, Emili Lleó Carné y Ventura Company Figueres, republicans, i els Palau, Soler, Rovira, Serra i Escofet, dretans.

L'elecció fou molt disputada, havent-se presentat tres candidatures, cas insòlit en nostra vila, lo que motivà que votés més del 90 per cent del cens, en mig d'una animació extraordinària i respecte mutu.

La llista comunista arribà a reunir 205 sufragis.

—Al tenir-se notícies de la proclamació de la República a Barcelona i Madrid, va organitzar-se una nombrosa manifestació, que precedida de banderes i d'una banda de música anà a Càla Vila, on en mig de grosses ovacions i davant d'una gentada extraordinària que omplia la plaça del Dr. Murillo i al só dels acords de La Marselle-

sa, fou proclamada la república per l'alcalde senyor Arbós.

A l'endemà es feu festa completa, acabant amb un sarau al Tivoli, que es vegé molt concorregut.

□ □ □

Han estat a vila de pas cap a Tarragona el capità Sediles i altres companys dels que prengueren part en la sublevació de Jaca i recentment amnistiats.

Rebuts i atesos pel senyor alcalde, qui els donà la benvinguda, foren acompanyats al Comitè Federal, on a precs de la concurrència que omplenava el carrer el capità Sediles feu ús de la paraula, essent ovacionat.

Sant Pere de Ribes

Com a resultat de les eleccions darreres, l'Ajuntament ha quedat constituït con segueïo: Alcalde, J. Cuadras Marcer; primer tinent, Josep Roig Piera; segon, Francese Pascual Massó; síndic, Josep Ferrer Giralt; regidors: Antoni Vidal, Manuel Puig, Rossend Marcer, P. Coll Soler, Isidre Pagès i J. Fusté Planas.

Vilafranca del Penedès

L'Ajuntament en la seva primera sessió ha quedat constituït de la manera següent:

Alcalde, Joseph Masacs Torrent; primer tinent, S. Armendarcs Llorac; segon, Felix Balaguer Castellet; tercer, Jaume Bertran Hero; síndic, Josep Baqués Rafeques; suplent, Enoch Albertí Sbert.

L'Ajuntament es compon de 12 regidors del bloc d'esquerres, 4 catalanistes republicans i un regionalista.

Sant Sadurní d'Anoia

En rebre les primeres noves de la instauració de la República, foren hissades les banderes tricolor i catalana a la façana de Càla Vila, essent despenjats els retrats del rei.

Una manifestació popular es dirigí a la casa pairal del senyor Joan Casanovas i victorejà la seva mare i esposa, les quals eixiren al balcó per a correspondre a les simpaties del poble.

Gelida

Amb extraordinària animació acudí l'electorat — un 80 per cent del cens, com no s'havia vist mai — a les eleccions municipals.

Foren elegits els Josep Rossell Gibert, Ermengol Almirall Romeu, Francese Torras Mas, Josep Rossell Massana, J. Valls Torrents, Joan Bertran Llopert, Martí Planas Gras, Angel Ollé Capdevila, Isidre Torné Llopert i Francese Cartró Llopert.

L'Ajuntament ha quedat for-

mat així: Alcalde, Angel Ollé Capdevila, i els senyors Martí Planas Gras i Joan B. Llopert per a primer i segon tinent d'alcalde, respectivament.

Rubí

Tan bon punt es va saber la proclamació de la República a Barcelona, els regidors republicans que guanyaren per majoria les eleccions, anaren a pendre possessió de l'Ajuntament, hissant les banderes republicana i després la catalana.

Fou cremat el retrat de l'ex-rei i esmicolada una làpida de marbre del saló de sessions, on constaven els noms dels regidors dictatorials.

Al vespre hi hagué un miting a la plaça de la Vila.

Reuní l'Ajuntament, nomenà alcalde provisional al Sr. Francese Rovira i Riba. Es desarmà al sometent i s'armà la guàrdia cívica republicana que vetlla durant les nits per la vila.

A l'endemà tothom feu festa i totes les fàbriques han abonat els jornals corresponents, àdhuc com si haguessin fet hores extraordinàries.

Dijous tothom tornà al treball.

Al passeig d'Alfons Sala se li ha donat el nom de passeig de Francese Macià i a la plaça de la Vila el de Fermí Galan.

Palau-solitar i Plegamans

Sense cap incident se celebraren les eleccions municipals; guanyaren les esquerres per 6 a 3 les dretes.

—El dia 15 al matí es proclamà la República, i onejaren les banderes republicana i catalana a Casa la Vila.

Es constituí provisionalment el nou consistori, amb els regidors electes, de la següent manera: Alcalde, Lluís Casajuana; primer tinent, Florenci Nualart; segon, Jaume Truyols; regidors: Josep Viaplana, Josep Jornet, Pere Mas, Enric Ribas, Jaume Costa i Ricard Padró.

A la tarda les societats varen celebrar animats balls, com en els dies de gran festa.

El fabricant Sr. Antoni Estruc, ha abonat tots els jornals dels seus obrers amb motiu de la festa nacional.

Terrassa

El nou Ajuntament ha quedat format així: Alcalde, Avelí Estranger; primer tinent, Samuel Morera; segon, Ramon Camps; tercer, J. Camí; quart, Joan Genescà; cinquè, Domènec Armengol; sisè, Josep Girona, i setè, Antoni Piqué.

Tots foren elegits per 21 vots i una papereta en blanc. Es nomenaren així mateix síndics els senyors Francese Llaugueres i Frederic Segué.

Granollers

En saber-se que a Barcelona s'havia proclamat la República, s'organitzà una manifestació a La Unió Lliberal, que després de recórrer diversos carrers tocant La Marsellesa anà a l'Ajuntament, al balcó del qual s'hissà la bandera republicana, que portaven els veterans republicans senyors Sebastià Fontcuberta i Josep Bellavista.

Alguns individus de l'Esquerra Catalana adreçaren la paraula al poble, i es constituïren en Junta Republicana.

A l'endemà se celebrà amb absoluta unanimitat la festa per l'adveniment de la República.

També en tots els pobles de la rodalia s'han organitzat festes que han resultat molt animades i han estat contractades totes les orquestres.

A l'Ajuntament es procedí a la recollida d'armes del sometent local.

Sabadell

Un sol esplendent va daurar el dia de la festa nacional. El poble va llançar-se al carrer des de les primeres hores del matí. Arreu voleïaven banderes catalanes i republicanes. La guàrdia republicana, amb les armes que havien estat, fins el dia anterior, del sometent, rondava per carrers i places.

Al mig matí foren cremats en mig de la plaça de la Ciutat els fitxers de la policia i molts documents. També fou trossejat el baix relleu del monument alçat a la plaça del Dr. Robert a l'economista sabadellenc Sr. J. Sallarès i Pla.

Després anaren daltabaix de les Cases Consistorials les llosetes de marbre que en el Consistori perpetuaven el nom d'altres fills il·lustres de Sabadell: el pare Calasanz Casanoves, i els doctors Felix Sardà i Salvany i Felix Amat de Palou.

—Ha quedat constituït l'Ajuntament d'aquesta manera:

Alcalde, Salvador Ribé Garcia; primer tinent, Jaume Ninet Vallhonrat; segon, J. Vilanova Reig; tercer, Joan Balart Armengol; quart, J. Mora Adserà; cinquè, Josep Soley Vallhonrat; sisè, Francese Camps Creus; setè, Valentí Gorina Comandrau, i vuitè, Antoni Rubies Portella; síndic, J. Valls Vidal, i sots-síndic, Joan Baulenas Manyosa.

□ □ □

El constructor mecànic senyor Jaume Ninet Vallhonrat, ha estat nomenat governador civil de Terol.

St. Andreu de la Barca

Amb motiu de la proclamació de la República, s'organitzà una manifestació que, acompanyada d'orquestra i cantant La Marsellesa, recorregué els carrers de la vila. En arribar al Sindicat

Agrícola, el senyor Gabriel Casas adreçà la paraula als manifestants en un èl·lid discurs.

—Han pres possessió del Consistori els regidors proclamats per l'article 29. Els càrrecs han estat distribuïts així: Alcalde, Joaquim Canals; tinent d'alcalde, Gabriel Casas i J. Costa Puig; regidors: Joan Prats, Miquel Julià, Magí Fonol, Lluís Almirall i Gabriel Costa.

Sant Boi

En aquesta vila, al revés de la immensa majoria de Catalunya, la victòria en les eleccions municipals ha estat assolida per la candidatura de les dretes. El resultat fou de 12 monàrquics i quatre republicans, dels quals dos de l'Acció Catalana.

Resultaren elegits: J. Pagès, J. Milà, R. Ros, J. Mariagues, J. Torres, J. Figueres, B. Puig, P. Andreu, V. Bosc, R. Valls, B. Pinyol, J. Fernan, B. Mestres, B. Deu, B. Parés i J. Roig.

Martorell

El Municipi ha quedat compost així: Alcalde, Fr. Riera; tinent, Miquel Tolosa i Miquel Canyameras; regidors: Ermengold Muxart, Francesc Sabaté, Lluís Mestres, Pere Prat, Pere Domènech, Joan Cortadella, Vicents Ros, Salvador Enrich, Pere Trinchant i Joan Colom.

Hospitalet

Davant d'una gentada que empenava per complet el saló de sessions, quedà constituït l'Ajuntament amb els regidors elegits últimament.

S'anomenà alcalde el senyor Josep Montané Almirall, i tinent els senyors Joan Segarra, Ramon Frontera, Isidre Moncuñill, Salvador Gil, Josep Jordà i Varles Martí Feced, els quals prengueren possessió i dirigiren la paraula als assistents com així mateix als que havien quedat al carrers per l'impossibilitat d'entrar al local, essent molt aplaudits.

Mollerussa

S'ha constituït l'Ajuntament de la manera següent: Alcalde, Ignasi Queralt; primer tinent, Domènec Grau; segon, Ramon Simó; regidors: Jaume Duch, Francisco Cabestany, Francesc Garriga, Antoni Fages, Robert Brufau, Magí Balcells, Jaume Coma i Ignasi Jaques.

Mataró

Els regidors republicans que havien estat elegits es possessionaren de l'Ajuntament, essent rebuts per l'alcalde Sr. Oracio, i essent hissades les banderes republicana i catalana.

A tres quarts d'onze de la nit, un piquet de soldats del regiment d'artilleria proclamà la República oficialment. Després, amb un camió, foren portades una trentena d'armes de la ca-

serna d'artilleria que quedaren depositades a l'Ajuntament.

Immediatament els regidors republicans es reuniren en sessió de constitució, essent elegit alcalde el senyor Abril, antic republicà federal, i tinent: primer, Cabanyes; segon, Comas; tercer, Recoder; quart, Rossetti, i cinquè, Anglas. La sala de sessions era atapeïda de públic i l'entusiasme general.

A l'endemà no es treballà. Al matí recorregué els carrers la Banda Municipal, tocant La Marsellesa, seguida de molta gent que aplaudia.

Badalona

A les 5.30 de la tarde tingué lloc la constitució del nou Ajuntament, d'acord amb els resultats de les darreres eleccions.

Els regidors presents son 30. Hi falten els senyors Marc, radical, i Garcia, regionalista. Aquest no està present per haver-se-li protestat l'acta.

Fou elegit alcalde el senyor Josep Cases Costa, i tinent: primer, Francesc Brell; segons, Alfred Rogado; tercer, J. Costa Aymerich; quart, Josep Arbós; cinquè, Pere Puértolas, i sisè, Jaume Rossell.

Balaguer

Els regidors elegits en les darreres eleccions es possessionaren de l'Ajuntament, acompanyats de molts amics, i des del balcó principal, el senyor Nubies dirigí la paraula al poble. Acabat el parlament, fou retirat el retrat de l'ex-rei.

A l'endemà, a les onze, prengueren possessió del Consistori els tretze regidors elegits, i es nomenà batlle el senyor Xavier Nubies i Valls. Acabada la sessió sortí tot l'Ajuntament a la plaça, i precedits per la Banda Municipal, que tocava La Marsellesa i altres composicions, donà una cercavila, acompanyats d'una gran gentada, i es desbordà l'entusiasme popular.

Cervera

El dia 14, a les nou de la nit, en saber-se les noves de l'adveniment de la República, es manifestà un entusiasme general. A les deu pujaren a l'Ajuntament els components del Comitè Republicà, i sortint al balcó varen proclamar la República, essent hissades les banderes republicana i catalana, ensems que una banda de música tocava l'himne republicà. Gràcies a la serenitat de tots els ciutadans, no hi hagué cap incident.

A l'endemà, els regidors republicans prengueren possessió de l'Ajuntament. Fou nomenat alcalde el ciutadà Antoni Oliva, el qual sortí al balcó per oferir-se a tota la població.

Vic

També a Vic va sentir-se tot seguit l'efecte de la proclamació de la República. Després d'u-

na comunicació feta a l'Ajuntament per part del Partit Catalanista Republicà, aquell va organitzar a Cà la Ciutat una magna reunió composta dels actuals consellers i dels elegits el diumenge i alguns membres del Partit Catalanista Republicà.

Els consellers republicans es varen fer càrrec del govern municipal i es va nomenar un comitè. Això succeïa a dos quarts de vuit del vespre. Després van ésser col·locades les banderes catalana i republicana als balcons de la Municipalitat.

Davant d'aquest fet va esclatar l'entusiasme popular, que anà creixent encara durant tot el vespre.

A l'endemà, l'aspecte de la ciutat fou el d'un dia de festa, i les ballades de sardanes reuniren grans multituds. L'ordre ha estat complet.

Torelló

Resultaren elegits, sense lluita, el següents senyors: Agustí Vergés, Jaume Buser, P. Francesc Surribes, Josep Bofill, Josep Quintana, Josep Tuneu, Joan Valls, Joan Solanic, Segimon Lastortras, Joan Corrius i Pere Puig. Filiació: 9 republicans i 3 independents.

Fou nomenat alcalde el senyor Joan Solanic; primer tinent, el senyor Vergés; segon, Francesc Surribes; síndic, Jaume Buser.

Pong

Després d'una lluita un xic moguda, han resultat elegits els senyors següents:

Joan Santamaria, Jaume Baró, Antoni Canut, Jaume Mas, Josep Carner, Oomènec Font, Xavier Montanyà, Joan Ros i Jaume Pijoan. La majoria pertany a l'esquerra republicana.

Sant Feliu de Guíxols

El nou Ajuntament ha quedat constituït d'aquesta forma:

Alcalde, Paulí Margon Oliveras; primer tinent, Feliu Parals Morató; segon, Pons Valls Ferrer; tercer, Miquel Payet Riera; síndic primer, Antoni Bargelí Seva; síndic segon, Joan Blanc Roura; regidors: Benet B. Batllori, Santiago N. Bonet, Joan Font Crosas, Ramon Surra Caseras, Joan Esteve Ronia, Lluís Bussot Rauric, Francesc Planellas Daura, Josep Bonal Fornós, Josep Costa Barneida, Lluís Martí Arboix i Francesc Campà Viarnés.

Palafrugell

S'han celebrat les eleccions municipals, la característica de les quals ha estat la gran victòria assolida pels republicans de tots els matisos, els quals formaven una coalició que ha aconseguit les majories en tots els districtes.

Han estat elegits els senyors Deulofeu, Vergés, Costa, Coromines, Citjas, Mundet, Colom, Fina, Gallart, Vehí, Avelí, Rodríguez, Sagrera, Font, Esteve i Carreras.

Fou elegit alcalde el senyor J. Sagrera Coromines.

Albons

L'Ajuntament ha elegit alcalde el que ja ho era anteriorment, senyor Jaume Massaguer; primer tinent, Esteve Pagès, i síndic, Francesc Arbusí.

S'ha acordat canviar el nom de l'Avinguda Alfons XIII pel dels capitans Galan i G. Hernández; la plaça de la Constitució, pel de la República, i el de President Macià a una nova via que ara s'està obrint.

Lleida

Diumenge arribà a la nostra ciutat el nou governador civil de la província, senyor Josep Puig d'Asprer. Va pendre seguidament possessió del càrrec, cessant el president de l'Audiència, que exercia de governador interí.

□ □ □
Han pres possessió de l'Ajuntament els regidors elegits el 12 d'abril. L'acte va celebrar-se al Palau de la Diputació, on van anar des de l'estatge provisional del Municipi. Hi van acudir tots els regidors. Els no pertanyents al bloc republicà es classificaren en cinc independents, un regionalista, un tradicionalista i un jaumí.

—Amb motiu del canvi de règim han estat destituïts els senyors director i secretari de l'Institut, Trinitat Arnaldo i mossèn Manuel Pere, i al seu lloc hi han posat els senyors Salvador Roca i Joaquim Serra.

Hom ha tret del seu càrrec de director de les Normals de metres i mestresses, el senyor Felip Solé i senyora Enriqueta Faireu els quals han estat substituïts pels senyors Josep Pinyol y senyora Uriz.

Sant Celoni

Han pres possessió de l'Ajuntament els regidors proclamats en les darreres eleccions, havent quedat format d'aquesta manera: Alcalde, Josep Coll Casamiquela; primer tinent, Esteve Grau Santamarina; segon, Joan Sibina Ragué; síndic, J. Brugués; suplent, A. Matas Pou; caixers, Pere Sibina Iglesias; regidors: Martí Prat, II. Agell Novell, Jacint Botey, Salvador Caldas Freixas, Josep Santamaria i Iscle Fortuny Regàs.

Campdevàrol

En les darreres eleccions resultà elegida la candidatura de coalició republicana d'esquerra que integraven els senyors Josep Canals, Josep Casany, Manuel Cots, Eudald Conill, Antoni Espelt, Angel Font i Pere Subirana. Tingueren les minories els senyors Joan Manso, Josep Lafaya i Camil Mideu.

—La proclamació de la República es va fer sense estridències. A Cà la Vila varen ésser hissades les banderes republicana i catalana.

La infidelitat dels marits

Es deu, les més de les vegades, a que no troben en la pròpia muller l'encís que altres tenen. Sapiguem així les mestresses que per a estar per casa es vesteixen de qualsevol manera. És cert que estalvien, però es una economia mal entesa, perquè els seus estalvis els malgasta el marit amb altres dones. Economia és tenyir els vestits vells i descolorits a casa d'un mateix amb la meravellosa

ANILINA ALEMANA "VENUS"

que és la única del món per aquell objecte i d'una varietat de colors tots ells d'última moda, i demostrar davant del marit la pròpia elegància, molt més simpàtica perquè és més econòmica. Mireu bé que l'anilina porti el nom de VENUS sobre cada paquet, doncs no tant sols dona als vestits una color fixa, sinó que els dona també l'aspecte de nous. Aquesta anilina la podeu aconseguir en totes les farmàcies i drogueries de la República al preu de 80 centaus el paquet i a 20 centaus la capseta.

En Cervantes

NO HI ERA TOT....

No vol dir que li'n faltés un bull, era manco; Quants n'hi ha, que no ho saben!! Igual passa amb la direcció del taller de Fotogratat de
R. Martín, Chacabuco 334 - U.T. 33, 2660.

CONFITERIA "CONDAL"

DE

RAMONEDA i CAPDEVILA

Recomanem a la nostra distingida clientela les Coques de Pinyons i Llardons per a les diades de Sant Jaume i de Sant Pere.

Bdo. Irigoyen 1170

U. T. 3006 B. Orden

L'HORA CATALANA

Estació L. R. 2

(RADIO PRIETO)

TOTS EL DIUMENGES DE 12 A 18 HORES
Catalans: Escolteu-la i feu-vos afiliats.

Escriviu a BRASIL 441, dpt. 3
BUENOS AIRES

E. Campllonch

ARQUITECTE

Projectes i construccions

CHACABUCO 409

BUENOS AIRES

Dr. RAMON MARTI

Profesor Suplente de la Facultat
ODONTOLOGO

Consulta de 14 a 18

ESMERALDA 83, 2.º piso

U. T. 38, Mayo 2261

CATALUNYA

Magazine català de caràcter informatiu, literari i artístic; sortirà una vegada cada mes.

Pretenem que entri i sigui indispensable a totes les llars catalanes d'Amèrica; per això creiem que no ens mancarà la cooperació de tot bon català que vulgui que les coses de la nostra terra siguin estimades pel que es mereixen.

Feu-vos-en subscriptors i contribuïu a portar-nos-en d'altres; d'aquesta manera en ajudareu a fer que CATALUNYA sigui sempre una revista que faci honor a la nostra col·lectivitat.

Preu de subscripció:
5 PESSOS L'ANY; ARREU.

NO OBLIDEU LA CASA

"oms"

PER CASAMENTS Y BATEIGS

XAMPANY "CODORNIU"

LICOR "VASILAC"

Xacolata "OMS" a l'estil Català

*Per Sant Joan i Sant Perè les típiques
coques de llardons i pinyons*

Recomanem molt especialment el deliciós vi d'Alella,
Moscatell i Malvasia de Sitges

CERRITO 143
U. T. 58, MAYO 4561
C. T. CENTRAL 3913

Bmé. MITRE 2248
U. T. 47, CUYO 0909
C. T. CENTRAL 2919

SARMIENTO 850
U. T. 93, LIBERTAD 1573
C. T. CENTRAL 2920

FONTANA LTDA.

FABRICA DE
EXTRACTO DE
QUEBRACHO

BUENOS AIRES